

Rapportage

Referendum Europese Grondwet

Kwantitatief onderzoek – meting maart 2005

Project 1041
16 maart 2005

Een onderzoek in opdracht van **Rijksvoorlichtingsdienst**, te **Den Haag**.

© Auteursrechten voorbehouden.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaargemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale verwerking of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van onderstaand ministerie / onderstaande instantie.

Voor nadere inlichtingen en/of verzoeken om exemplaren van dit rapport kunt u zich wenden tot Rijksvoorlichtingsdienst / Publiek en Communicatie.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
1.1. Onderzoeksdoel en opzet	4
1.2. Weging	4
1.3. Subgroepen	5
1.4. Burgersegmenten	5
2. Resultaten	7
2.1. Bekendheid en informatiebehoefte	7
2.2. <i>Referendum en stemintentie I (voor toelichting Europese Grondwet)</i>	8
2.3. <i>Kennis en verwachtingen van de Europese Grondwet (voor toelichting)</i>	12
2.4. <i>Verwachtingen van de Europese Grondwet (na toelichting)</i>	12
2.5. <i>Referendum</i>	14
2.6. <i>Stemintentie II (na toelichting Europese Grondwet)</i>	15
2.7. <i>Stemgedrag verkiezingen Europees Parlement (juni 2004)</i>	19
2.8. <i>Samenvatting percentages</i>	19
3. Vragenlijst	22
4. Bloemlezing	32

Voorwoord

In opdracht van de **Rijksvoorlichtingsdienst** hebben MarketResponse Nederland BV en The SmartAgent Company in het kader van de Belevingsmonitor kwantitatief onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de **Europese Grondwet** en het **Referendum**. In het voorliggende rapport wordt verslag gedaan van het kwantitatieve onderzoek dat in week 9 van 2005 is uitgevoerd.

Naast deze rapportage is een tabellenboek opgeleverd.

Leusden, 16 maart 2005

ir. G.P. Schieven
(Research Manager)

drs. R.P. Wendte
(Research Consultant)

1. Inleiding

1.1. Onderzoeksdoel en opzet

Het doel van dit belevingsonderzoek is:

Het krijgen van inzicht in de houding van burgers ten opzichte van de Europese Grondwet en het daaraan gekoppelde Referendum, evenals de (achterliggende) motieven die leiden tot deze houding.

De belangrijkste kernvragen die centraal stonden zijn:

- Bent u van plan om te gaan stemmen bij het Referendum (+ motivatie)?
- Gaat u voor of tegen de Europese Grondwet stemmen (+ motivatie)
- Wat zijn de belangrijkste verschuivingen ten opzichte van de eerste (vergelijkbare) meting in januari 2005¹

Kwantitatief onderzoek is ingezet om dit inzicht te verkrijgen. Het onderzoek is telefonisch uitgevoerd onder 811 respondenten van 18 jaar en ouder die geworven zijn uit De Onderzoek Groep, een representatieve afspiegeling van Nederland. Het onderzoek heeft plaatsgevonden van 25 februari tot en met 4 maart 2005.

1.2. Weging

Om op basis van het steekproefonderzoek uitspraken over de Nederlandse bevolking te kunnen doen, is het van belang dat de steekproef representatief is. Dit betekent dat de steekproef qua samenstelling zoveel mogelijk moet overeenkomen met de populatie Nederlanders. Om dit te realiseren is binnen De Onderzoek Groep een steekproef getrokken die een goede afspiegeling vormt van de Nederlandse bevolking (basis: Minicensus) op variabelen als geslacht, leeftijd, gezinsgrootte, opleiding, werkzaamheid en Nielsen. Echter, door differentiële non-response wijkt de netto gerealiseerde steekproef qua samenstelling altijd iets af van de populatie. Om de invloed hiervan op de totaalresultaten te corrigeren zijn de resultaten gewogen.

De resultaten die in dit rapport gepresenteerd worden, kunnen worden geprojecteerd op de totale (Nederlandstalige) bevolking, van 18 jaar en ouder. Let wel, in De Onderzoek Groep, en derhalve in de respondentengroep, is het aandeel 'niet westerse allochtonen' sterk ondervertegenwoordigd.

¹ In de periode 3 – 10 januari 2005 is een vergelijkbare meting uitgevoerd. Door (kleine) veranderingen in de vraagstelling- en volgorde alsmede het gebruik van de term Europese Grondwet in plaats van Europees Grondwettelijk verdrag, dient de vergelijking tussen beide metingen met enige voorzichtigheid gemaakt te worden.

1.3. Subgroepen

De resultaten worden op totaalniveau gerapporteerd en verbijzonderd naar relevante subgroepen daaruit, zoals de Burgersegmenten (zie paragraaf 1.4), socio-demografie (leeftijd en geslacht) en huidige politieke voorkeur. Deze huidige politieke voorkeur is gebaseerd op de vraag: "Op welke politieke partij zou u stemmen als er vandaag Tweede Kamerverkiezingen zouden zijn?".

Significante verschillen (95% betrouwbaarheidsniveau) worden in de rapportage vermeld (vetgedrukte percentage in de tabellen).

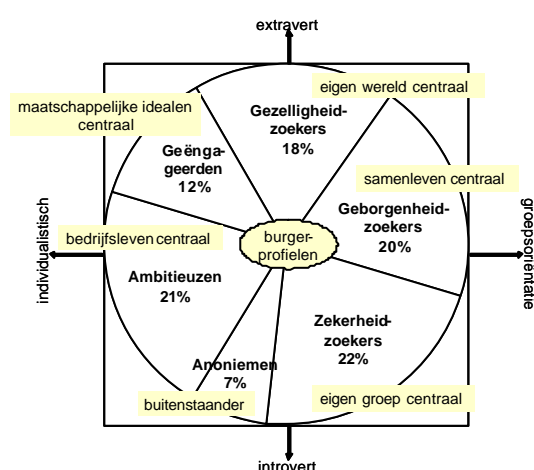
1.4. Burgersegmenten

Binnen het domein 'overheidsbeleving' worden zes groepen van burgers onderscheiden die zich kenmerken door overeenkomstige waardenpatronen. Deze waardenpatronen liggen ten grondslag aan specifieke meningsvorming, een specifieke leefstijl en aan het handelen van de burger in de maatschappij. Tevens blijkt er een duidelijke relatie te zijn tussen deze waardenpatronen en de rol of de positie van de burger in de samenleving. De (perceptie van de) eigen positie die men als burger inneemt in de maatschappij blijkt daarnaast ook bepalend te zijn voor de houding ten opzichte van de overheid en de regering.

De burgers kunnen getypeerd en geclassificeerd worden aan de hand van twee (dominante) gedragsbepalende dimensies:

De *sociologische dimensie* (horizontaal) laat een scherpe tegenstelling zien tussen burgers met een ego-oriëntatie of een zakelijke, sociaal terughoudende oriëntatie en burgers met een meer sociale, integrerende oriëntatie ofwel groepsoriëntatie.

De *psychologische dimensie* (verticaal) laat een scherpe tegenstelling zien tussen een extraverte oriëntatie en introverte oriëntatie.

Voor een uitgebreide profielbeschrijving in termen van onder meer psychografie, attitudes, motieven, socio-demografie en mediagedrag wordt verwezen naar het rapport 'Burgersegmentatie Overheidsbeleving'.

2. Resultaten

2.1. Bekendheid en informatiebehoefte

Gemiddeld heeft bijna tweederde van de burgers (65%) in de laatste maanden iets gehoord of gelezen over de Europese Grondwet; ongeveer de helft van deze burgers (46%) volgt de berichtgeving echter niet (bewust).

De (geholpen) bekendheid is duidelijk toegenomen ten opzichte van de eerste meting in januari, waarin 46% aangaf iets gehoord of gelezen te hebben over het Europees Grondwettelijk verdrag. Dit zien we ook terug in de spontane bekendheid: ongeveer eenderde noemt spontaan 'de Europese Grondwet' wanneer gevraagd wordt naar actuele thema's in de context van de Europese Unie (24% heeft hier positieve associaties bij; 10% negatieve). In januari werd door slechts 7% de Europese Grondwet spontaan naar voren gebracht.

Van alle ondervraagden geeft ruim tweederde (68%)² aan dat ze zich slecht geïnformeerd voelen over de Europese Grondwet.

Tabel 1. Bekendheid en informatiebehoefte

Per segment afwijking t.o.v. kolom ALLEN – significantie in **vet cursief**

	ALLEN M1	ALLEN M2	Gezelligheidzoekers	Geborgenheidzoekers	Zekerheidzoekers	Anoniemen	Ambitieuzen	Geëngageerden
Heeft iets gehoord of gelezen over de Europese Grondwet (%)	46	65	-5	-11	-7	-3	+13	+20
Indien bekend: Volgt berichtgeving rond de Europese Grondwet niet bewust (%)	49	46	+15	+11	+4	-5	-10	-15
Voelt zich slecht geïnformeerd over de Europese Grondwet (%)	71	68	+5	-2	+3	-3	-3	-2

Verschillen tussen Burgersegmenten

Net als bij de vorige meting geven de Ambitieuzen (30%) en vooral de Geëngageerden (39%) aan het onderwerp vaak bewust te volgen in het nieuws. Ruim zes op de tien Gezelligheidzoekers (61%) volgen het onderwerp daarentegen niet bewust in de media.

² Ter vergelijking: 47% voelt zich slecht geïnformeerd over de Europese Unie.

Huidige politieke voorkeur

De huidige VVD-stemmers volgen het onderwerp vaker bewust in de media (29%).

Tabel 2. Bekendheid en informatiebehoefte

Per partij afwijking t.o.v. kolom ALLEN
significantie in **vet cursief**

	ALLEN M1	ALLEN M2	CDA (n=110)	PvdA (n=212)	VVD (n=135)	SP (n=65)	D66 (n=23)*	Groen Links (n=32)*	Christen Unie (n=23)*	Groep Wilders (n=12)*
Heeft iets gehoord of gelezen over de Europese Grondwet (%)	46	65	-7	-4	+9	+10	+16	-6	+12	-20
Indien bekend: Volgt berichtgeving rond de Europese Grondwet niet bewust (%)	49	46	-6	+1	-3	-2	+1	-22	+3	+21
Voelt zich slecht geïnformeerd over de Europese Grondwet (%)	71	68	-4	+3	0	+2	+10	-3	+9	-7

* = beperkt aantal respondenten; deze percentages zijn slechts indicatief

Socio-demografie

Meer mannen (73%) dan vrouwen (57%) zijn bekend met de Europese Grondwet. Vrouwen (53%) volgen het onderwerp minder vaak bewust in de media vergeleken met mannen (41%). Mannen (67%) en vrouwen (69%) voelen zich vergelijkbaar slecht geïnformeerd over het onderwerp.

Uitgesplitst naar leeftijdsgroepen valt het volgende op: De groep < 30 jaar (77%) heeft vaker iets gehoord over de Europese Grondwet. 50-plussers (28%) volgen de berichtgeving rond het onderwerp daarentegen wel vaker bewust. Respondenten tussen de 30-50 (73%) geven bovengemiddeld vaak aan zich slecht geïnformeerd te voelen over het onderwerp.

Burgers die positief staan ten opzichte van de EU hebben vaker iets gehoord over de Europese grondwet. Berichtgeving over het onderwerp wordt meer gevolgd en men voelt zich relatief vaak voldoende geïnformeerd.

2.2. Referendum en stemintentie I (voor toelichting Europese Grondwet)

De bekendheid van het referendum is sterk gestegen sinds de eerste meting: bijna driekwart van de ondervraagden (74%) heeft al wel eens gehoord van het referendum over de Europese Grondwet. Tijdens de vorige meting was dit nog eenderde (32%).

Na een korte introductie: "Op 1 juni 2005 wordt in Nederland een referendum gehouden waarin burgers voor of tegen de Europese Grondwet kunnen stemmen" is gevraagd naar de stemintentie.

De stemintentie is vergelijkbaar met de vorige meting: de helft (50%) van de ondervraagden geeft aan dat ze zeker wel van plan zijn om te gaan stemmen bij het Referendum. Net als bij de vorige meting zegt slechts 8% dat ze zeker niet gaat stemmen. De andere ondervraagden zijn vooralsnog minder duidelijk over de eigen stemintentie: zij gaan waarschijnlijk wel stemmen (27%), waarschijnlijk niet (10%) of weten het nog niet (7%).

Aan de mensen die zeker of waarschijnlijk wel gaan stemmen (n=618; 76%) is vervolgens gevraagd of zij voor of tegen de Europese Grondwet gaan stemmen. De uitslag onder deze stemmers: 44% zegt voor te stemmen (vergeleken met 29% bij de eerste meting), 23% stemt tegen, 27% geeft aan het nog niet te weten en 5% stemt blanco. Ten opzichte van de vorige meting is bij deze vraag het percentage 'weet niet' duidelijk afgenomen, ten gunste van het aantal 'voor' stemmers.

De toename van 'spontane' voorstemmers vergeleken met de eerste meting valt op. Een aantal factoren kan hierbij een rol spelen:

- Een groter deel van de respondenten heeft iets gehoord of gelezen over de Europese Grondwet (65% versus 46% bij de eerste meting). Het onderwerp is meer in het nieuws vergeleken met de eerste meting. Bijvoorbeeld door de positieve uitslag van het referendum in Spanje en de berichtgeving hierover. Er kan sprake zijn van een positief informatie effect wat vooral de 'weetnietters' over de streep haalt.
- Bij de eerste meting kwam bij 34% van de ondervraagden de toetreding van Turkije op wanneer werd gedacht aan de EU. Bij de tweede meting ligt dit op slechts 6%. De associatie – als ik voor stem; stem ik voor de toetreding van Turkije – is mogelijk en kleinere rol gaan spelen.

Tabel 3. Bekendheid Referendum en stemintentie (I)

Per segment afwijking t.o.v. kolom ALLEN – significantie in **vet cursief**

	ALLEN M1	ALLEN M2	Gezelligheidzoekers	Geborgenheidzoekers	Zekerheidzoekers	Anoniemen	Ambitieuzen	Geëngageerden
Heeft al eerder gehoord over dit referendum (%)	32	74	-8	-10	+3	-3	+8	+16
Gaat zeker stemmen	53	50	-7	-11	-3	+4	+8	+24
Gaat waarschijnlijk of zeker wel stemmen (subtotaal)	79	76	-2	-8	-1	-6	+9	+13
Gaat waarschijnlijk of zeker <i>niet</i> stemmen (subtotaal)	16	17	+4	+8	+1	+4	-7	-11
Gaat zeker <i>niet</i> stemmen	8	8	+1	+5	-2	+7	-4	-6
Allen die waarschijnlijk of zeker gaan stemmen (76%):								
Voor	29	44	-2	+1	+4	-2	-5	+5
Tegen	20	23	-1	0	-1	+1	+6	-4
Blanco / neutraal	3	5	+3	-2	-2	+8	-1	+1
Weet niet	49	27	+2	+1	-1	-6	+1	-2

Verschillen tussen Burgersegmenten

De bekendheid van het referendum is het hoogst onder Ambitieuzen (82%) en Geëngageerden (90%). Ook is de stemintentie hoger bij deze groepen burgers. De Geborgenheid- en de Gezelligheidzoekers zijn minder op de hoogte van het referendum: 64% respectievelijk 66% heeft al iets gehoord.

Wederom zijn er weinig verschillen tussen de segmenten als het gaat om voor of tegen stemmen.

Huidige politieke voorkeur

De meeste bekendheid heeft het referendum bij deze meting onder de VVD aanhang (86%). Ook de stemintentie is het grootst onder deze groep; 58% geeft aan zeker te gaan stemmen (46% zegt voor het referendum te stemmen, hetgeen gemiddeld is).

Vergeleken met de vorige meting is de bekendheid van het referendum relatief weinig toegenomen bij de CDA stemmers (63%; bij de eerste meting 52%); men is wel (nog steeds) bovengemiddeld positief (58% stemt voor ten opzichte van gemiddeld 44%).

De totale stembereidheid onder de huidige Groen Links aanhang lijkt met 92% het hoogst. Deze percentages zijn echter indicatief.

Tabel 4. Bekendheid Referendum en stemintentie (I)

Per partij afwijking t.o.v. kolom ALLEN – significantie in **vet cursief**

	ALLEN M1	ALLEN M2	CDA (n=110)	PvdA (n=212)	VVD (n=135)	SP (n=65)	D66 (n=23)*	Groen Links (n=32)*	Christen Unie (n=23)*	Groep Wilders (n=12)*
Heeft al eerder gehoord over dit referendum (%)	32	74	-11	+4	+12	+9	+4	-1	+12	+4
Gaat zeker stemmen	53	50	+2	+1	+8	+5	+6	+10	+8	-2
Gaat waarschijnlijk of zeker wel stemmen (subtotaal)	79	76	-1	+2	+14	-5	+8	+16	+17	-12
Gaat waarschijnlijk of zeker <i>niet</i> stemmen (subtotaal)	16	17	0	-2	-11	+7	*	-9	-13	+19
Gaat zeker <i>niet</i> stemmen	8	8	*	*	*	*	*	*	*	*
Allen die waarschijnlijk of zeker gaan stemmen (76%):										
Voor	29	44	+14	+4	+2	-10	+5	+13	+1	-17
Tegen	20	23	-12	+2	-2	+11	-1	-1	-2	+36
Blanco / neutraal	3	5	*	*	*	*	*	*	*	*
Weet niet	49	27	-2	-5	+3	-2	+2	-11	+4	-13

* = beperkt aantal respondenten; deze percentages zijn slechts indicatief

Socio-demografie

Meer mannen (83%; *bij de eerste meting 42%*) dan vrouwen (66%; *bij de eerste meting: 23%*) hebben van het referendum gehoord. Mannen (84%) geven vaker aan zeker wel of waarschijnlijk wel te gaan stemmen dan vrouwen (69%). Mannen (27%) geven ten opzichte van vrouwen (19%) vaker aan tegen te stemmen bij het referendum. Vrouwen (33%) weten relatief vaak nog niet of ze voor of tegen gaan stemmen.

50-plussers (80%, *bij de eerste meting: 44%*) hebben bovengemiddeld vaak van het referendum gehoord. Deze groep heeft een hoge stembereidheid, 58% geeft aan zeker te gaan stemmen. De 50-plussers weten vaak al wat ze gaan stemmen (44% voor, 30% tegen), slechts 19% weet het nog niet. De groep 30-50 kent een lagere stembereidheid, 13% geeft aan zeker niet te gaan stemmen. Van deze groep weet 33% nog niet wat te stemmen.

2.3. **Kennis en verwachtingen van de Europese Grondwet (voor toelichting)**

De kennis en verwachtingen van de Europese Grondwet bij de respondenten is in deze meting onderzocht door een aantal stellingen voor te leggen:

- De helft van de ondervraagden (49%) denkt – terecht – dat door de Europese Grondwet de Europese Unie een Minister van Buitenlandse Zaken krijgt (38% denkt dit niet, 13% weet niet)
- Ruim tweederde (68%) denkt niet dat er door de Europese Grondwet een Europees leger komt (27% denkt dit wel, 6% weet niet)
- Vier op de tien respondenten (41%) denken – terecht – dat volgens de Europese Grondwet een lidstaat de Europese unie kan verlaten als het dat wil (50% denkt dit niet, 9% weet niet)
- Ongeveer de helft (45%) denkt – onterecht – dat dankzij de Europese Grondwet burgers straks direct de Voorzitter van de Europese Raad kunnen kiezen (43% denkt dit niet, 12% weet niet)
- Bijna drie op de tien respondenten (29%) geloven – onterecht – dat als de Europese Grondwet niet wordt aangenomen, Turkije ook niet bij de Europese Unie komt (63% denkt dit niet, 8% weet niet).

Over het algemeen kan gesteld worden dat het kennisniveau beperkt is, overeenkomstig het eigen gepercipieerde gevoel van de meeste burgers.

2.4. **Verwachtingen van de Europese Grondwet (na toelichting)**

Tijdens het interview is de volgende toelichting op de Europese Grondwet gegeven aan de respondent:

*Ik zal in een paar zinnen proberen uit te leggen wat de Europese Grondwet inhoudt.
De Europese Grondwet vervangt de Europese verdragen die er nu zijn.
Voorbeelden van zaken die in de Europese Grondwet worden geregeld zijn dat de besluitvorming in de Europese Unie wordt vereenvoudigd en de bevoegdheden van het Europees Parlement worden uitgebreid. Op een aantal punten komt het vetorecht te vervallen; Nederland behoudt echter het vetorecht over een aantal belangrijke onderwerpen. Daarnaast worden in de Europese Grondwet grondrechten vastgelegd voor de burgers van de Europese Unie en wordt er geregeld dat er meer zaken Europees aangepakt worden, zoals asielbeleid en terrorisme.*

Zes op de tien ondervraagden (60%) vinden het belangrijk dat de Europese Unie een Europese Grondwet krijgt. Dit aantal ligt lager vergeleken met de eerste meting (67%). Het zijn vooral degenen met een positieve houding ten opzichte van de Europese Unie die dit vinden (83% versus 24% met een negatieve houding).

Ruim tweederde (69%) verwacht niet dat de Europese Grondwet de Nederlandse Grondwet zal vervangen. Hetgeen vergelijkbaar is met de eerste meting.

De helft van de ondervraagden (54%; versus 61% bij de eerste meting) typeert zichzelf als voorstander van de Europese Grondwet. De belangrijkste redenen die hier (spontaan) voor worden aangevoerd zijn vergelijkbaar met de eerste meting: meer eenheid/ uniformiteit/ afstemming in Europa (52%), Europese aanpak van problemen zoals criminaliteit en terrorisme (14%), het leidt tot een sterkere positie van Europa in de wereld (11%) en ik ben voor Europa/ meer Europese samenwerking (8%).

Bijna drie op de tien ondervraagden (27%) zeggen tegenstander te zijn van de Europese Grondwet. De meest genoemde redenen van de tegenstanders zijn: Nederland krijgt minder macht / minder te zeggen in Europa (28%), Nederland verliest eigen identiteit (19%), geen voordeel voor Nederland (11%) en Nederland moet betalen/ opdraaien voor de armere landen (9%).

Net als bij de eerste meting staat een op de tien (11%) neutraal tegenover de Europese Grondwet. Een klein deel (8%) weet het nog niet. Te weinig kennis/ informatie (44%) en een gebrek aan interesse voor het onderwerp (10%) worden als belangrijkste redenen genoemd. Een overzicht van de individuele redenen om voor/tegen/neutraal te zijn staat in hoofdstuk 4: Bloemlezing.

Tabel 5. Belang Europese Grondwet
Per segment afwijking t.o.v. kolom ALLEN – significantie in **vet cursief**

	ALLEN M1	ALLEN M2	Gezelligheid- zoekers	Geborgenheid- zoekers	Zekerheid- zoekers	Anoniemen	Ambitieuzen	Geëngageerden
Vindt het belangrijk dat de Europese Unie zo'n Europese Grondwet krijgt (%)	67	60	-5	0	-4	-7	+3	+13
'Voorstander' van de Europese Grondwet (%)	61	54	-5	-2	+2	-5	0	+8
Verwacht dat de Europese Grondwet de Nederlandse Grondwet gaat vervangen (% nee)	65	69	+4	-7	+2	+4	-3	+6

Verschillen tussen burgersegmenten

De Geëngageerden (73%) vinden het bovengemiddeld belangrijk dat de Europese Unie een Europese Grondwet krijgt. Dit leidt niet tot (significant) meer 'voorstanders' binnen deze groep.

Tabel 6. Belang Europese Grondwet

Per partij afwijking t.o.v. kolom ALLEN – significantie in **vet cursief**

	ALLEN M1	ALLEN M2	CDA (n=110)	PvdA (n=212)	VVD (n=135)	SP (n=65)	D66 (n=23)*	Groen Links (n=32)*	Christen Unie (n=23)*	Groep Wilders (n=12)*
Vindt het belangrijk dat de Europese Unie zo'n Europese Grondwet krijgt (%)	67	60	+16	+2	+4	-11	+17	+21	-17	-44
'Voorstander' van de Europese Grondwet (%)	61	54	+15	+1	+1	-17	+17	+15	0	-38
Verwacht dat de Europese Grondwet de Nederlandse Grondwet gaat vervangen (% nee)	65	69	+7	+4	+5	-7	-1	+16	-7	-19

* = beperkt aantal respondenten; deze percentages zijn slechts indicatief

Politieke voorkeur

De huidige CDA-stemmers (76%) vinden de Europese Grondwet tevens bovengemiddeld belangrijk voor de EU. Bijna zeven op de tien (69%) van deze groep noemen zich voorstander van de Europese Grondwet.

De huidige aanhang van SP (53%) telt de minste voorstanders van de Europese Grondwet.

De huidige Groen Links stemmers lijken het meest uitgesproken over de Europese Grondwet, echter deze cijfers zijn indicatief).

Socio-demografie

Mannen (73%) verwachten minder vaak dan vrouwen (66%) dat de Europese Grondwet de Nederlandse Grondwet gaat vervangen. Ook vinden mannen (17%) het vaker zeer belangrijk dat de EU een grondwet krijgt dan vrouwen (9%).

2.5. Referendum

Het grootste deel van de ondervraagden (37%) denkt dat het referendum uitgaat van de Nederlandse regering. Ruim een kwart (26%) weet niet van wie het referendum uitgaat. Eenvijfde (19%) denkt dat de Europese Unie het referendum uitschrijft. Een kleine minderheid (3%) denkt dat de tweede kamer het referendum uitschrijft.

Tweederde (66%) denkt (terecht) dat de uitslag van het referendum niet bindend is, en dat de regering deze dus naast zich neer kan leggen. Deze resultaten zijn vergelijkbaar met de eerste meting.

Het merendeel (56%) denkt dat de regering de uitslag van het referendum naast zich neer zal leggen wanneer een meerderheid van de Nederlanders tegen de Europese Grondwet stemt. Deze mening is sterker vertegenwoordigd bij de tegenstanders dan bij de voorstanders (respectievelijk 63% en 55%).

Volgens vier op de tien ondervraagden (43%) ligt de uiteindelijke beslissing over de invoering van de Europese Grondwet in Nederland bij de Nederlandse regering/ het kabinet. Krap eenderde (32%) denkt dat het Nederlands parlement/ de Tweede Kamers beslist over invoering. Eentiende denkt (11%) dat Europese Unie beslist, eenzelfde deel (11%) denkt dat de Nederlandse burgers uiteindelijk beslissen.

Verschillen tussen burgersegmenten

Geborgenheidzoekers (39%) denken (onterecht) vaker dan gemiddeld dat de uitslag van het referendum bindend is. Van de Geëngageerden denkt daarentegen slechts 23% dit.

Politieke voorkeur

De huidige CDA-stemmers denken minder vaak dan gemiddeld dat de Tweede kamer de uitslag van het referendum naast zich neer zal leggen (46% tegen 56% gemiddeld).

Socio-demografie

Meer vrouwen (14%) dan mannen (7%) denken dat de Europese Unie uiteindelijk beslist over de invoering van de Europese Grondwet in Nederland.

2.6. Stemintentie II (na toelichting Europese Grondwet)

Aan het einde van het interview, nadat de respondent enigszins meer te weten is gekomen over de Europese Grondwet en het referendum, is opnieuw gevraagd naar de stemintentie.

Het aantal mensen dat aangeeft zeker te gaan stemmen is niet significant gestegen door tijdens het interview verstrekte informatie. In totaal heeft nu 83% van de ondervraagden een positieve stembereidheid (vergeleken met 76% aan het begin van het interview).

Net als in de eerste meting geeft een klein gedeelte van de respondenten (14%) aan dat ze (waarschijnlijk) niet van plan zijn om te gaan stemmen bij het Referendum. De belangrijkste redenen zijn: te weinig kennis/ informatie over het onderwerp (24%), geen interesse (15%), de uitslag wordt toch niet serieus genomen (14%), het gevoel dat de stem toch niet meetelt (13%) en geen vertrouwen in het referendum (11%).

De (extra) informatie over de Europese Grondwet en het referendum gedurende het interview heeft geleid tot een geringe toename van het aantal voorstemmers (van 44% naar 56%). Bij de eerste meting in januari was deze toename groter (van 29% naar 56%). De bekendheid van het referendum over de Europese Grondwet lag toen behoorlijk lager. De invloed van het verstrekken van informatie over het referendum had hierdoor een sterkere invloed op het gemeten stemgedrag.

De extra voorstemmers zijn voornamelijk afkomstig uit de groep die het aan het begin van het interview nog niet wisten ('weet niet').

Het aandeel tegenstemmers is met 25% aan het eind van het interview stabiel vergeleken met het begin van het interview (23%).

De ondervraagden (19%) die (waarschijnlijk) wel gaan stemmen maar nog niet weten wat, geven daar verschillende redenen voor (zie hoofdstuk 4: Bloemlezing voor een overzicht van de individuele antwoorden). Bijna de helft (44%) geeft aan dat ze hun oordeel nog laten beïnvloeden door de inhoud van de grondwet.

Een positieve uitslag voor het referendum

Op basis van de stemintenties zou het referendum een positieve uitslag krijgen. Bijna zes op de tien ondervraagden (57%; *bij de eerste meting 53%*) verwachten dat een meerderheid voor gaat stemmen. Een kleinere groep (31%; *bij de eerste meting: 32%*) verwacht dat Nederland tegen het referendum zal stemmen. Van de overigen verwacht 6% een fifty-fifty uitslag en 6% weet niet wat de uitslag in Nederland zal zijn.

Tabel 7. Stemintentie (II)

Per segment afwijking t.o.v. kolom AL-LEN – significantie in **vet cursief**

	VOOR INFO M1	VOOR INFO M2	NA INFO M1	NA INFO M2	Gezelligheid- zoekers	Geborgenheid- zoekers	Zekerheid- zoekers	Anoniemen	Ambitieuzen	Geëngageerden
Gaat zeker stemmen	53	50	61	54	-10	-6	-2	-3	+10	+20
Gaat waarschijnlijk of zeker wel stemmen (subtaal)	79	76	87	83	-6	-5	-2	-2	+8	+11
Gaat waarschijnlijk of zeker <i>niet</i> stemmen (subtaal)	16	17	11	14	+7	+5	+2	+3	-7	-10
Gaat <i>zeker niet</i> stemmen	8	8	6	6	0	+4	-1	+2	-3	-4
Allen die waarschijnlijk of zeker gaan stemmen (83%):										
Voor	29	44	56	56	+3	-3	+6	-3	-5	+3
Tegen	20	23	20	25	+1	+2	-2	-1	0	-4
Blanco / neutraal	3	5	2	5	-1	-4	-2	+3	+4	+2
Weet niet	49	32	22	14	-5	+4	-2	+1	+1	-1
Allen die zeker gaan stemmen (54%):										
Voor	32	43	58	55						
Tegen	23	29	21	27						
Blanco / neutraal	3	6	2	5						
Weet niet	29	22	18	12						

Verschillen tussen burgersegmenten

De Geëngageerden (74%) en Ambitieuzen (64%) zijn bovengemiddeld geneigd om te gaan stemmen. De stemintentie van de Gezelligheidzoekers is lager, slechts 44% zegt zeker te gaan stemmen. Tussen de verschillende burgersegmenten zijn geen opvallende verschillen waarneembaar qua stemrichting.

Politieke Voorkeur

De stemintentie van de huidige VVD-stemmers (65%) ligt het hoogst van alle groepen. Dit leidt niet tot een significant hoger aantal voorstemmers. De CDA-stemmers (69%) stemmen bovengemiddeld vaak voor. Opvalt dat SP-stemmers (39%) vaker geneigd om tegen de Europese Grondwet te stemmen bij het referendum.

Tabel 8. Stemintentie (II)

Per partij afwijking t.o.v. kolom ALLEN – significantie in **vet cursief**

	VOOR INFO M1	VOOR INFO M2	NA INFO M1	NA INFO M2	CDA (n=110)	PvdA (n=212)	VVD (n=135)	SP (n=65)	D66 (n=23)*	Groen Links (n=32)*	Christen Unie (n=23)*	Groep Wilders (n=12)*
Gaat zeker stemmen	53	50	61	54	+3	+2	+11	+1	+2	+11	+14	-3
Gaat waarschijnlijk of zeker wel stemmen (subtotaal)	79	76	87	83	+1	+3	+11	-8	+4	+11	+100	-19
Gaat waarschijnlijk of zeker niet stemmen (subtotaal)	16	17	11	14	+1	-3	-11	+4	-1	-8	*	+22
Gaat zeker niet stemmen	8	8	6	6	0	-1	-3	+3	*	-3	*	+1
Allen die waarschijnlijk of zeker gaan stemmen (83%):												
Voor	29	44	56	56	+13	+4	+4	-14	+14	+12	+5	-31
Tegen	20	23	20	25	-17	0	-5	+14	-2	-5	+2	+43
Blanco / neutraal	3	5	2	5	+2	-2	+2	+2	*	-2	+2	*
Weet niet	49	32	22	14	+2	-2	0	-2	*	-5	-5	-6

* = beperkt aantal respondenten; deze percentages zijn slechts indicatief

Socio-demografie

Mannen hebben een hogere stembereidheid dan vrouwen (61% tegen 48% zegt zeker te gaan stemmen). Vrouwen (16%) weten minder vaak dan mannen (11%) of ze voor of tegen gaan stemmen.

Van de 50-plussers zegt 63% dat ze zeker gaan stemmen tegen 46% van de groep jonger dan 30.

2.7. Stemgedrag verkiezingen Europees Parlement (juni 2004)

Van de ondervraagden geeft maar liefst 50% aan dat ze gestemd hebben bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 2004. Er is sprake van een lichte (sociaal-wenselijke) overschatting.

De stembereid van deze groep mensen ligt, zoals verwacht mag worden, op een hoger niveau dan gemiddeld. De stemrichting is 'gemiddeld' te noemen.

Tabel 9. Stemintentie

Allen vs respondenten die zeggen gestemd te hebben bij verkiezingen Europees Parlement

	ALLEN	Stemmers (n=408)
Gaat waarschijnlijk of zeker wel stemmen (subtaal)	83	94
Allen die waarschijnlijk of zeker gaan stemmen:		
Voor	56	59
Tegen	25	21
Blanco / neutraal / weet niet	19	20

2.8. Samenvatting percentages

Europese Grondwet:

- 65% (46%; bij de eerste meting) van de ondervraagden heeft iets gehoord of gelezen over de Europese Grondwet
- 68% (71%; bij de eerste meting) voelt zich slecht geïnformeerd

Referendum:

- 74% (32%; bij de eerste meting) heeft al gehoord van dit referendum
- 76% (79%; bij de eerste meting) zegt waarschijnlijk of zeker te gaan zeker stemmen³.
- Stemuitslag binnen deze groep (voor toelichting Europese Grondwet):
 - o 44% voor versus 29% voor bij de eerste meting
 - o 23% tegen versus 20% tegen bij de eerste meting
 - o 5% blanco versus 3% blanco bij de eerste meting
 - o 32% weet niet versus 49% weet niet bij de eerste meting

³ Dit is geen opkomstpercentage; het betreft het aantal respondenten dat zegt zeker of waarschijnlijk te gaan stemmen. De werkelijke opkomst zal aanmerkelijk lager liggen.

50% (53%; bij de eerste meting) gaat zeker stemmen.

- Stemuitslag binnen deze groep (voor toelichting Europese Grondwet):
 - o 43% voor versus 32% voor bij de eerste meting
 - o 29% tegen versus 23% tegen bij de eerste meting
 - o 6% blanco versus 3% blanco bij de eerste meting
 - o 22% weet niet versus 29% weet niet bij de eerste meting

Na korte toelichting van het verdrag:

Europees grondwettelijk verdrag:

- 28% (31%; bij de eerste meting) verwacht dat de Europese Grondwet de Nederlandse Grondwet gaat vervangen
- 60% (67%; bij de eerste meting) vindt het belangrijk dat de EU zo'n Europese Grondwet krijgt
- 54% (61%; bij de eerste meting) noemt zichzelf voorstander, 27% (21%; bij de eerste meting) tegenstander en 19% (18%; bij de eerste meting) is neutraal of weet het niet.

Referendum:

- 32% (31%; bij de eerste meting) denkt dat de uitslag bindend is 66% (64%; bij de eerste meting) niet bindend en 3% (5% bij de eerste meting) weet het niet.
- 56% (61%; bij de eerste meting) denkt dat de regering de Europese Grondwet toch goedkeurt als de meerderheid van de Nederlanders tegen de Europese Grondwet stemt

Uiteindelijke stemintentie:

- 83% (87%; bij de eerste meting) zegt *waarschijnlijk of zeker te gaan zeker stemmen*⁴.
- Stemuitslag binnen deze groep (na toelichting Europese Grondwet):
 - o 56% voor versus 56% voor bij de eerste meting
 - o 25% tegen versus 20% tegen bij de eerste meting
 - o 5% blanco versus 2% blanco bij de eerste meting
 - o 14% weet niet versus 22% weet niet bij de eerste meting
- 54% gaat *zeker wel stemmen* versus 61% bij de eerste meting
- Stemuitslag binnen deze groep:
 - o 55% voor versus 58% voor bij de eerste meting
 - o 27% tegen versus 21% tegen bij de eerste meting
 - o 5% blanco versus 2% blanco bij de eerste meting
 - o 12% weet niet versus 18% weet niet bij de eerste meting
- Het percentage voorstanders is gelijk gebleven

⁴ Dit is geen opkomstpercentage; het betreft het aantal respondenten dat zegt zeker of waarschijnlijk te gaan stemmen. De werkelijke opkomst zal aanmerkelijk lager liggen.

Verwachte uitslag van het referendum in Nederland:

- 57% (53%; bij de eerste meting) verwacht een positieve uitslag van het referendum (=meerderheid voor)

Stemintentie onder de groep mensen die gestemd hebben bij de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2004:

- 57% zegt te gaan stemmen bij het referendum (60% voor, 39% tegen)

3. Vragenlijst

Opdrachtgever: DPC / BUZA

Definitieve vragenlijst meting 2

23 februari 2005

Methode: telefonisch onderzoek in De Onderzoek Groep
Doelgroep: Nederlanders, 18 t/m 75, personensteekproef
Steekproef: netto n=800 gesprekken
Analyse: uitsplitsingen naar Burgerprofielen

Intro:

Goede..., u spreekt met van De Onderzoek Groep. Ik zou graag willen spreken met <.....>.

Wij doen op dit moment onderzoek naar de Europese Unie en aanverwante zaken. Mogen wij u hierover een paar vragen stellen? Het gesprek duurt niet langer dan 10 minuten.

- gesprek slaagt
- weigering
- afspraak

1. EUROPESE UNIE

1.0 De Europese Unie is de laatste tijd regelmatig in het nieuws. Volgt u dit onderwerp *bewust* in het nieuws via radio, TV, kranten, internet of anderszins?

INT: OPLEZEN

1. niet
2. soms
3. vaak
4. **NIET OPLEZEN:** ik kom het onderwerp niet of nauwelijks tegen in het nieuws
5. **NIET OPLEZEN:** weet niet

2.0 Welke actuele onderwerpen en thema's komen er bij u op wanneer u denkt aan de Europese Unie?

INT: SPONTAAN, GOED DOORVRAGEN: EN WELKE NOG MEER?

INT: BIJ ELK GEGEVEN ANTWOORD VRAGEN OF HET POSITIEF OF NEGATIEF WORDT ERVAREN

1. pos: uitbreiding EU met nieuwe landen (algemeen)
2. neg: uitbreiding EU met nieuwe landen (algemeen)
3. pos: toetreding Turkije
4. neg: toetreding Turkije
5. pos: de Europese Grondwet
6. neg: de Europese Grondwet
7. pos: de Euro munt
8. neg: de Euro munt
9. pos: De nieuwe Europese commissie / Europees parlement
10. neg: De nieuwe Europese commissie / Europees parlement
11. pos: Nederlands voorzitterschap van de EU / Balkenende
12. neg: Nederlands voorzitterschap van de EU / Balkenende
13. anders
14. weet niet

3.0 Hoe staat u tegenover de Europese Unie?

INT: OPLEZEN

1. zeer negatief
2. negatief
3. neutraal
4. positief
5. zeer positief
6. **NIET OPLEZEN:** weet niet

4.0 In hoeverre voelt u zich geïnformeerd over de Europese Unie?

INT: OPLEZEN

1. slecht geïnformeerd
2. voldoende geïnformeerd
3. goed geïnformeerd
4. **NIET OPLEZEN:** weet niet

5.0 Hoeveel vertrouwen heeft u op dit moment in de Europese Unie?

INT: OPLEZEN

1. geen enkel vertrouwen
2. geen vertrouwen
3. neutraal
4. veel vertrouwen
5. zeer veel vertrouwen
6. **NIET OPLEZEN:** weet niet

2. EUROPESE GRONDWET

INT: LEES OP

Een van de onderwerpen die de laatste tijd in het kader van de Europese Unie wordt besproken is het Europees grondwettelijk verdrag, beter bekend als de Europese Grondwet.

6.0 Heeft u in de laatste maanden iets gehoord of gelezen over deze Europese Grondwet?

1. Ja
2. Nee
3. Weet niet

ALS 6.0 = JA OF WEET NIET

6.1 Volgt u de berichtgeving rondom de Europese Grondwet *bewust* via radio, tv, kranten, internet of anderszins?

INT: OPLEZEN

1. niet
2. soms
3. vaak
4. **NIET OPLEZEN:** ik kom het onderwerp niet of nauwelijks tegen in het nieuws
5. **NIET OPLEZEN:** weet niet

INT: LEES OP:

Op 1 juni 2005 wordt in Nederland een referendum gehouden waarin burgers voor of tegen de Europese Grondwet kunnen stemmen.

6.2. Heeft u al eerder gehoord van dit referendum over de Europese Grondwet?

1. ja
2. nee
3. weet niet

6.3. Bent u van plan om te gaan stemmen bij het Referendum?

INT: LEES OP

1. zeker wel
2. waarschijnlijk wel
3. waarschijnlijk niet
4. zeker niet
5. **(NIET OPLEZEN)** weet niet

ALS 6.3 = ZEKER OF WAARSCHIJNLIJK WEL

6.4. Wat denkt u dat u bij het Referendum gaat stemmen, voor of tegen de Europese Grondwet?

1. tegen
2. voor
3. **(NIET OPLEZEN)** blanco stem / neutraal
4. **(NIET OPLEZEN)** weet niet

7.0 In hoeverre voelt u zich geïnformeerd over de Europese Grondwet?

INT: OPLEZEN

1. slecht geïnformeerd
2. voldoende geïnformeerd
3. goed geïnformeerd
4. **NIET OPLEZEN:** weet niet

8.0 Ik ga u zo een aantal stellingen voorleggen over de Europese Grondwet. Wilt u van iedere stelling zeggen of u *denkt* dat deze waar is of juist niet?

INT: STEL DE RESPONDENT ZONODIG GERUST: HET IS GEEN EXAMEN, HET GAAT ER OM WAT DE RESPONDENTEN DENKT OF VERWACHT VAN DE EUROPESE GRONDWET

1. waar
2. niet waar
3. **NIET OPLEZEN:** weet niet

INT: LEES OP

- Door de Europese Grondwet krijgt de Europese Unie een Minister van Buitenlandse Zaken
- Door de Europese Grondwet komt er een Europees leger
- Volgens de Europese Grondwet kan een lidstaat de Europese Unie verlaten als het dat wil
- Dankzij de Europese Grondwet kunnen burgers straks direct de Voorzitter van de Europese Raad kiezen
- Als de Europese Grondwet niet wordt aangenomen, komt Turkije ook niet bij de Europese Unie

INT: OPLEZEN

Ik zal in een paar zinnen proberen uit te leggen wat de Europese Grondwet inhoudt.

De Europese grondwet vervangt de Europese Verdragen die er nu zijn.

Voorbeelden van zaken die in de Europese Grondwet worden geregeld zijn dat de besluitvorming in de Europese Unie wordt vereenvoudigd en de bevoegdheden van het Europees Parlement worden uitgebreid. Op een aantal punten komt het vetorecht te vervallen; Nederland behoudt echter het veto-recht over een aantal belangrijke onderwerpen. Daarnaast worden in de Europese Grondwet grond-rechten vastgelegd voor de burgers van de Europese Unie en wordt er geregeld dat er meer zaken Europees aangepakt worden, zoals asielbeleid en terrorisme.

9.0 Verwacht u dat de Europese Grondwet de Nederlandse Grondwet gaat vervangen?

1. nee
2. ja
3. weet niet

10.0 Vindt u het belangrijk dat de Europese Unie een Europese Grondwet krijgt?

INT: OPLEZEN. BELANGRIJKE VRAAG !!!

1. helemaal niet belangrijk
2. niet belangrijk
3. neutraal
4. belangrijk
5. zeer belangrijk
6. **NIET OPLEZEN:** weet niet

11.0 Er zijn voor- en tegenstanders van de Europese Grondwet.
Bent u zelf een voor- of tegenstander?

INT: BELANGRIJKE VRAAG !!!

1. tegenstander
2. voorstander
3. **NIET OPLEZEN:** neutraal
4. **NIET OPLEZEN:** weet niet

- 11.1. **Als 11.0 is 1:** Om welke reden bent u tegen?
Als 11.0 is 2: Om welke reden bent u voor?
Als 11.0 is 3 of 4: Waarom weet u het nog niet?

INT: SPONTAAN, GOED DOORVRAGEN, MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

1. Neg: Nederland krijgt minder macht / minder te zeggen in Europa
2. Neg: Nederland verliest eigen gezicht / eigen identiteit
3. Neg: Nederland moet betalen/ opdraaien voor de armere landen
4. Neg: De grote landen krijgen het voor het zeggen in Europa
5. Neg: geen voordeel voor Nederland
6. Neg: Leidt tot meer bureaucratie
7. Neg: Leidt tot meer regels
8. Neg: Europa wordt gemilitariseerd
9. Neg: Nederland verliest zijn eigen grondwet
10. Neg: Ik ben tegen Europa/ verdere Europese samenwerking
11. Neg: ik ben tegen referenda
12. Pos: Meer democratie in Europa
13. Pos: Meer eenheid in Europa / uniformiteit / afstemming
14. Pos: Europese aanpak van problemen zoals criminaliteit en terrorisme
15. Pos: Eerlijker bestuur van Europa
16. Pos: Leidt tot sterkere positie van Europa in de wereld
17. Pos: Ik ben voor Europa/ meer Europese samenwerking
18. Pos: Versterkt mensenrechten/ rechten van burgers
19. Pos: versterkt Europees burgerschap
20. Neutraal: ik weet er te weinig over / te weinig informatie
21. Neutraal: onderwerp interesseert me niet
22. Anders, namelijk.....
23. weet niet

3. REFERENDUM

Zoals gezegd zal op 1 juni 2005 in Nederland een referendum worden gehouden waarin burgers voor of tegen de Europese Grondwet kunnen stemmen.

- 12.0 Van wie denkt u dat dit referendum uit gaat, door wie wordt het uitgeschreven?

INT: SPONTAAN; DOORVRAGEN INDIEN WORDT GEZEGD: "NEDERLAND": DOOR WIE IN NEDERLAND?

1. De regering / het kabinet
2. Minister president / Balkenende
3. Tweede Kamer
4. Eerste kamer
5. Europese unie / EU / EG
6. Europese commissie / Europees Parlement
7. De voorzitter van de EU
8. Door Nederland (niet gespecificeerd)
9. door één van de grote/ belangrijke landen in Europa
10. anders, namelijk.....
11. weet niet

INT: LEES OP

Het referendum waarin Nederlanders voor of tegen kunnen stemmen zal plaatsvinden voordat de Tweede Kamer een beslissing neemt over de goedkeuring van de Europese Grondwet.

- 13.0 In hoeverre denkt u dat de uitslag van de stemming van invloed is op de besluitvorming van de regering?
INT: LEES OP
1. uitslag is **bindend**, en de regering is dus verplicht de uitslag te respecteren
 2. uitslag is **niet bindend**, en de regering kan deze dus naast zich neerleggen
 3. **NIET OPLEZEN**: weet niet
- 14.0 Stel dat de meerderheid van de Nederlanders voor de Europese Grondwet stemt. Wat denkt u dat de Tweede Kamer dan doet?
INT: LEES OP
1. Tweede Kamer zal het verdrag dus goedkeuren
 2. Tweede Kamer zal het verdrag toch niet goedkeuren
 3. **NIET OPLEZEN**: weet niet
- 15.0 Stel dat de meerderheid van de Nederlanders tegen de Europese Grondwet stemt. Wat denkt u dat de Tweede Kamer dan doet?
INT: LEES OP
1. Tweede Kamer zal het verdrag dus niet goedkeuren
 2. Tweede Kamer zal het verdrag toch goedkeuren
 3. **NIET OPLEZEN**: weet niet
- 16.0 Wie denkt u dat er uiteindelijk beslist over de invoering van de Europese Grondwet in Nederland?
INT: LEES OP
1. de Nederlandse regering / het kabinet
 2. het Nederlands parlement / de Tweede Kamer
 3. de Europese Unie
 4. de Nederlandse burgers
 5. **NIET OPLEZEN**: weet niet

INT: LEES OP

We zijn bijna aan het einde gekomen van het onderzoek. Er volgt nog een aantal vragen over het Referendum.

4. STEMINTENTIE

- 17.0 Nu u via dit interview iets meer weet over de Europese Grondwet en het Referendum, bent u van plan om te gaan stemmen bij het Referendum?
INT: LEES OP. BELANGRIJKE VRAAG !!!!
1. zeker wel
 2. waarschijnlijk wel
 3. waarschijnlijk niet
 4. zeker niet
 5. **(NIET OPLEZEN)** weet niet

ALS 17.0 = ZEKER OF WAARSCHIJNLIJK WEL

- 17.1. Wat denkt u dat u bij het Referendum gaat stemmen, voor of tegen?
1. tegen
 2. voor
 3. **(NIET OPLEZEN)** blanco stem / neutraal
 4. **(NIET OPLEZEN)** weet niet

ALS 17.0 = WAARSCHIJNLIJK OF ZEKER NIET

- 17.2. Om welke reden gaat u <waarschijnlijk niet / zeker niet > stemmen?
INT: SPONTAAN, GOED DOORVRAGEN, MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK
1. geen interesse
 2. te weinig kennis / informatie
 3. ver van m'n bed show
 4. stem telt toch niet mee
 5. de uitslag wordt toch niet serieus genomen
 6. geen vertrouwen in het referendum
 7. onderwerp is te ingewikkeld/ te complex
 8. tegen referenda/ dit referendum
 9. ik stem nooit/ ik ben tegen stemmen
 10. anders, namelijk
 11. weet niet

ALS 17.0.0 = WEET NIET

- 17.3. Om welke reden weet u het nog niet of u gaat stemmen?
INT: SPONTAAN, GOED DOORVRAGEN, MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK
1. geen interesse in het onderwerp
 2. te weinig kennis / informatie
 3. ver van m'n bed show
 4. stem telt toch niet mee
 5. de uitslag wordt toch niet serieus genomen
 6. geen vertrouwen in het referendum
 7. onderwerp is te ingewikkeld/ te complex
 8. tegen referenda/ dit referendum
 9. ik stem nooit/ ik ben tegen stemmen
 10. anders, namelijk
 11. weet niet

ALS 17.1 = NEUTRAAL OF WEET NIET

- 17.4. Waar hangt uw uiteindelijke keuze om voor of tegen de Europese Grondwet te stemmen nog van af? Waardoor laat u uw oordeel beïnvloeden?
INT: SPONTAAN, GOED DOORVRAGEN
1. inhoud van de grondwet
 2. gevolgen van de grondwet voor Nederland
 3. de mate waarin Nederland eigen baas blijft
 4. argumenten van voor- en tegenstanders
 5. welke politieke partijen voor of tegen zijn
 6. de uitslag van referenda in andere landen
 7. anders, namelijk....
 99. weet niet

- 18.0 Welke uitslag van het Referendum verwacht u in Nederland?

INT: LEES OP

1. meerderheid van de mensen is tegen de Europese Grondwet
2. meerderheid is voor
3. **NIET OPLEZEN:** ongeveer even veel mensen voor als tegen
4. **NIET OPLEZEN:** weet niet

5. ALGEMENE GEGEVENS

INT: LEES OP

Tot slot volgen nog drie vragen voor de statistieken.

- 19.0 Op welke politieke partij stemde u bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen. Deze waren in het voorjaar van 2003?

INT: 1 ANTWOORD

HET ZIJN DE VERKIEZINGEN DIE HEBBEN GELEID TOT HET HUIDIGE KABINET BALKENENDE II

1. CDA
2. LPF (Lijst Pim Fortuyn)
3. VVD
4. PvdA
5. Groen Links
6. SP (Socialistische Partij)
7. D66
8. Christenunie
9. SGP (Staatkundig Gereformeerde Partij)
10. Leefbaar Nederland
11. anders
12. heb niet gestemd
13. mocht niet stemmen/had nog geen stemrecht
14. wil niet zeggen
15. weet niet

- 20.0 Op welke politieke partij zou u stemmen als er vandaag Tweede Kamerverkiezingen zouden zijn?

INT: 1 ANTWOORD

1. CDA
2. LPF (Lijst Pim Fortuyn)
3. VVD
4. PvdA
5. Groen Links
6. SP (Socialistische Partij)
7. D66
8. Christenunie
9. SGP (Staatkundig Gereformeerde Partij)
10. Leefbaar Nederland
11. anders
12. ga niet stemmen
13. mag niet stemmen/heb nog geen stemrecht
14. wil niet zeggen
15. weet niet

- 21.0 Tot slot, heeft u gestemd bij de laatste verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 2004?

1. ja
2. nee
3. **niet oplezen:** weet niet

Als 21.0 = nee

21.1. Om welke reden bent u toen niet gaan stemmen?

INT: SPONTAAN; GOED DOORVRAGEN

1. weet niet waarop/ op wie
2. geen tijd
3. ik was verhinderd
4. vergeten te stemmen
5. geen interesse in het onderwerp
6. te weinig kennis / informatie over het onderwerp
7. ver van m'n bed show
8. stem telt toch niet mee
9. de uitslag wordt toch niet serieus genomen
10. ik stem nooit/ ik ben tegen stemmen
11. anders, namelijk
12. weet niet

Dit waren mijn vragen over de Europese Unie en aanverwante onderwerpen. Hartelijk dank voor uw medewerking en een prettige dag verder.

4. Bloemlezing

Om welke reden bent u tegen / Om welke reden bent u voor / Waarom weet u het nog niet?

- Nederland heeft een gezamenlijk grondwet nodig.
- Ik weet eerlijk gezegd weet ik niks van het referendum.
- Het is goed dat er een duidelijke regelgeving ontstaat in de EU.
- Ik verdiep mij eigen helemaal niet in.
- omdat je problemen met elkaar kunt aanpakken; als een Europa
- Wat mij op het ogenblik bezig houdt is dat het niet hoopvol stemt dat het in de toekomst beter zal zijn. Dit voornamelijk op het gebied van het kostenplaatje. Het is op dit moment onmogelijk om de Europese belangen op elkaar af te stemmen.
- Vanwege terrorisme.
- Het is niet interessant. We zijn er niet mee opgeschoten. Nederland betaalt het meeste geld.
- Omdat ik me niet goed voorbereid heb daarop.
- ik vind het een goeie zaak om onderling meer aan te pakken en dat er 1 lijn wordt getrokken.
- Ik denk dat minder krachtige landen met een slechtere economie het totale niveau naar beneden halen.
- Ik ben bang dat wanneer je in een ander EU land ergens verdacht voor wordt, dat je makkelijker wordt uitgeleverd.
- In ieder geval word het dan beter dan nu.
- Als dit verdrag aangenomen wordt dan wordt Nederland straks gedictieerd door Frankrijk en Duitsland.
- Ik denk dat het er beter op wordt.
- Eerst duidelijk maken wat de bedoeling is. Niet altijd maar klakkeloos bijspringen.
- Ik ben het niet eens met andere grondwetten van andere landen, daarom ben ik bang dat dit samengevoegd wordt.
- Ik zie nog geen meerwaarde ervoor.
- Nederland moet eerst in het eigen land alles goed geregeld hebben. Daarna kan naar een ander gekeken worden.
- Ik verwacht een blokvorming, zoals geen toegang van onderontwikkelende gebieden op Europese markt en slot op grenzen voor asielzoekers.
- Ik moet me eerst meer inlezen over het onderwerp.
- Neg: we krijgen te weinig informatie over de Europese grondwet.
- Het wordt iets te Europees, we zijn allemaal individuele landen.
- Het is belangrijk om een aantal basis afspraken binnen Europa vast te leggen.
- Ik ben er niet van op de hoogte.
- Meer werkgelegenheid, betere economie.
- Ik denk dat ieder land zijn eigen regels heeft en dat dat niet op een grote hoop gegooid moet worden.
- Teveel macht vanuit Brussel.
- Er is dan duidelijkheid, en dat er meer onderling meer rust komt.
- Zodat er gelijke rechten wetten zijn voor iedereen.
- Asielbeleid op een lijn komt, dat er dus niet allemaal Polen in onze arbeidsmarkt komen zonder dezelfde verplichtingen van Nederlandse arbeiders.
- Dat je nu meer kunt bereiken dan als landje alleen, bijvoorbeeld wat betreft veiligheid.
- Vereenvoudiging van regels.
- Meer samen sterker maken om meer belangstelling zijn.
- Ik ben het niet met alle punten eens.
- Dat we beter tegen de VS zijn opgewassen.

- Ik sta tot nu toe niet achter de Europese Unie. Heb er heel weinig vertrouwen in. Ik denk ook dat het ontzettend veel geld kost.
- Vanwege de buitenlanders dat ze het recht krijgen om te spreken.
- Algehele verandering dat nodig is binnen Europa.
- Als er bepaalde problemen zijn moeten er zoveel mensen over spreken dat er meer mensen betaald moeten worden dan gaat het Nederland alleen maar meer geld kosten.
- Ken de grondwet niet.
- Het zal ook een bijdrage leveren aan een uitbreiding voor Turkije.
- Omdat de wettelijke status; rechten en plichten, worden vastgelegd van de Europese burgers van de Europese Unie.
- Er zijn teveel nationaliteiten en die komen nooit met elkaar overeen.
- Omdat ze nooit tot een eenheid kunnen komen.
- Ik weet er nog te weinig van om er over te kunnen oordelen.
- De wereld verpaupert met al die buitenlanders.
- Internationale regelgeving "gelijke monniken gelijke kappen"
- Ik denk dat voor veel dingen : vrede , werk, en problemen die er zijn moet de Europese unie meer samenwerken.
- Het komt ons allemaal ten goede als we alles goed en duidelijk regelen.
- We mogen meer betalen maar hebben minder macht.
- Prijzen (minder concurrentie).
- Er kan misschien iets positiefs uitkomen als iedereen stemt.
- meer eenheid in de wetgeving.
- Pos: duidelijke wetten voor iedereen.
- Het is een basisafpraak en daaruit kan de rest voortvloeien. Aan de hand hiervan kan ook getoetst worden of de regelingen binnen Europa voldoen aan de grondwet.
- Ze kunnen ons land niet met Letland vergelijken en theoretisch zou dat in de EU moeten kunnen en dat kan niet. Ze trekken op het moment alle arme landen, ze willen er graag bij en wij mogen ervoor betalen.
- Met betrekking tot de VS en China de grote machten in de wereld kun je meer inspraak hebben.
- Aangezien landen zo verschillend zijn in Europa is het niet goed om algemene wetten en regels te maken.
- Op het moment dat Europa meer met elkaar gaat doen, ook samen bepaalde beslissingen doen en dat ze dan economisch sterker staan tegenover Amerika en het Oosten; Azië
- Zodat Amerika niet de enige grootmacht is.
- De communicatie en de duidelijkheid heeft hier invloed op.
- De samenwerking van de verschillende landen binnen de Europese Unie.
- Bij bepaalde omstandigheden en gebeurtenissen waar ook een Europese grondwet is. Staat die boven de Nationale grondwet, en dit kan in sommige gevallen negatief zijn.
- IK ga me nog verder informeren over het onderwerp.
- Ik hou het het liefst in het klein zodat we nog steeds even veel grip hebben op Nederland.
- Eenheid gevoel zal beter worden in Europa.
- De eenheid is duidelijk binnen Europa.
- We zijn niet een geheel en geen verzameling van losse landen.
- Het lijkt mij bindender voor de burgers.
- Nederlandse mensen kunnen er zelf ook niks tegen inbrengen tegen het terrorisme.
- collectiviteit achter het Europese gebeuren staan. Hij zegt dat omdat we in een gemeenschap zitten dat hij mee zal gaan met de rest
- Je eigen land mag wel zijn eigen regels behouden.
- Je kan niet meer alleen alles aan dat moet samen en vastgelegd worden endat kan beter dan dat nu het geval is.
- Ik vind het belangrijk dat bepaalde dingen vastgelegd worden mbt veiligheid, asielbeleid en terrorisme, dat hier vaste regels voor zijn, dat het gelijk is. Dat de landen eenzelfde beleid voeren.

- De landen hebben steeds meer met elkaar te maken, en daarom ben ik voorstander.
- Ik heb nog niet genoeg informatie
- We zullen niks meer te vertellen hebben over ons eigen land.
- Als je 1 Europa wil moet je ook 1 grondwet aannemen.
- je bent meer machtiger tegenover buiten europa.
- Als we meer samenwerken is het makkelijker mogelijk om scholing in het buiytenland te volgen of in het buitenland te gaan werken.
- Lijkt me wel makkelijk als we allemaal dezelfde regels hebben.
- Ik was eerst voor en heb toen een programma over de nadelen gezien en toen dacht ik er negatief over.
- Ik heb geen interesse/vertrouwen in een Europese politiek.
- Ik gok erop.
- Ik ben lid van de D66 en van de D66 hoor ik op dit moment veel positieve geluiden over de Europese Grondwet.
- Voor de mensen in arme landen, die leven onder slechte omstandigheden, wordt het hartstikke slecht zij moeten zich optrekken aan de westerse kant en daar worden zij slechter van.
- I heb zoiets van : 'ze doen maar.'
- Minder rompslomp, makkelijker, zorgt voor meer eenheid.
- Meer regelgeving.
- Er is een orgaan wat op deze manier zeer veel macht krijgt en dat is niet goed, op alle vlakken . Er is dan geen controle meer en zij zijn dan de baas.
- Ik vind het goed dat landen samen gaan werken, en dat er meer overlegd wordt over bepaalde zaken
- Asielbeleid, er moeten bepaalde afspraken worden gemaakt, dat als iemand hier in nederland een strafblad heeft en in het buitenland wordt opgepakt, dat deze zaken allemaal vereenvoudigt worden. En dat turkije en het voormalig oostblok ook hierin meedoen.
- Ik heb geen verstand van E.U.
- Omdat ik er nog niet genoeg over ben geïnformeerd de informatie erover is gewoon slecht.
- Slechte geïnformateerd, ik vind datcik goed geïnformeerd moet worden zodat ik er goed over ken nadenken.
- We gaan er allemaal financieel op achteruit en ik ben bang dat het ten koste van de werkgelegenheid gaat.
- Om sterker te staan tegenover Amerika, in besluitvorming.
- Politie onderzoeken in 1 geheel is heel positief, dus het komt ten goede voor de algemene veiligheid.
- Beter voor de economie in nederland.
- Door zo'n grondwet wordt het een grote natie netals de VS en dat wil ik niet.
- Voor veel zaken een snellere afwikkeling.
- Ik vind dat wij als Nederland helemaal onze zelfstandigheid weggeven en dat wij onze onafhankelijkheid kwijtraken aan andere landen. En dan vooral de grote lidstaten zoals Frankrijk en Duitsland. En dat vind ik heel bedreigend.
- Te veel culturen onder een regering willen verplichten
- Vooruitstrevend, vernieuwend.
- Ik denk dat op het gebied op assielbeleid op 1 lijn blijft en dat is makelijk op te sporen
- Het kost alleen maar geld.
- Dat er een wettelijke basis is.
- Alle Europeanen kunnen zich meer aan de grondregels houden.
- Nederland is te klein de komende jaren voort te zetten en ze hebben de europese unie nodig om ecomisch vooruit te komen.
- Het is allemaal maar halve werk, het wordt een soort soepje.
- Bij elkaar krijg je 1 stem. En anders staat alles tegenover elkaar.
- Meer eenheid in Europa komt
- Als klein land moeten we wel meegaan met de rest. Regelgeving verbeterd.

- Nederland moet zelfstandig blijven.
- Samen sta je sterk.
- Ze zijn er mee begonnen en moeten het ook afmaken.
- Vetorecht.
- Meerspreken vanuit 1 gedachten. als je tegen wereld economie op wilt kunnen is het ook belangrijk.
- betere samenwerking
- Het leidt tot meer egalisatie van inkomens.
- Ik vind het een goed idee dat alles gelijk word.
- Dat er meer kan.
- Ik ben tegen de Europese munt. In Nederland moeten we iedereen maar toelaten voor een werkstelling, terwijl dat in het buitenland veel minder het geval is.
- De EU is gemaakt voor de rijke mensen en bedrijven en niet voor de gewone mens.
- Ik denk dat er effectieve samenwerking komt.
- Ik ben hierin niet goed geïnformeerd, ik informeer mezelf hierin niet voldoende, ben niet geïnteresseerd.
- Ik volg de politiek eigenlijk helemaal niet meer, en heb er daarom ook geen mening over.
- Omdat ik vind dat er een heleboel zaken binnen een land zelf geregeld moeten worden. Je wordt nu een burger van Europa, terwijl ik een eigen identiteit toch belangrijk vind.
- Je kan beter onze grondwet houden. Dan dat je europees doet waardoor de drie grote landen alles over ons kunnen zeggen.
- Ik hoop dat er minder met geld gegooid wordt.
- Ik weet nog niet wat het allemaal inhoud.
- Ik heb geen negatieve berichten gehoord.
- Ik weet er niet genoeg van af.
- Het strafrechtelijke vervolging zal meer eenheid in komen. Er zal meer eenheid in de Europese economie komen.
- Het verloochenen dat alle landen een bepaalde godsdienst hebben. Kerk en staat mag niet door elkaar worden gehaald. Ik wil ook vastgelegd hebben dat we van huis uit geen moslim zijn.
- Er moet toch het een en ander vastgelegd worden anders krijg je helemaal van die eindeloze discussies. Dat zijn de regels en daar moeten ze zich aan houden.
- Ze spreken niet uit 1 mond, daarmee doel ik op de besluiteloosheid.
- Moed inspreken voor mezelf.
- Ik vind dat het meer met rechten dan met plichten te maken heeft.
- Ik weet er te weinig van ik wil eerst wat meer weten over wat er allemaal in komt te staan.
- Het kost teveel geld en het levert weinig op. Ze staan niet op een lijn.
- Ik verwacht dat afspraken maken makkelijker gaat worden.
- Dan is alles gewoon een beetje hetzelfde geregeld, iedereen komt een beetje bij elkaar.
- De verdragen die nu van toepassing zijn regelen al voldoende.
- Ik denk dat alle regelgeving beter geregeld wordt.
- Dat Europa 1 geheel is en blijft.
- Hierdoor kunnen de kleinere landen in Europa evenveel zeggen als de grote landen in Europa.
- Neg: Het afbouwen van de sociale zekerheden. Die zijn anders dan in andere landen.
- Ik weet er gewoon nog te weinig van af en ik heb me er ook nog niet voldoende in verdiept.
- Centraal aanpak asielbeleid.
- Er gaat veel schending komen, vooral voor de armere landen.
- Omdat we zonder wet en regels niet Europa kunnen besturen.
- Economische gezien er sterker voor staan samen.
- Het zijn alleen maar zakkenvullers in Brussel.
- De landen zitten niet op 1 lijn en doen uiteindelijk dan toch wat ze zelf willen.
- Het voegt niets toe.
- Er komt niets van de plannen voor de Grondwet terecht.

- Welzijnsversterking van de Europeanen.
- Als je dan toch met zijn allen een Europese unie wil zijn. Moet dat ook met een Europees grondwet.
- Europese Unie heeft geen goede instelling.
- Geen interesse.
- Kennis uitwisselen over zaken als terrorisme.
- Nederland kan zelf wel zijn dingen regelen.
- Alle landen aan basis rechten moeten voldoen.
- Met onze eigen grondwet is het altijd goed gegaan.
- Omdat je dan economische crises eerder kunt tegen gaan
- De verscheidenheid binnen de Europese landen is zo groot, dat ik denk dat de rijke Nederland teveel moet geven.
- Te onoverzichtelijk als het gaat om het beleid. Te weinig concreet.
- Ik heb er misschien wat over gehoord; niet blijven hangen.
- Ik weet niet waar het over gaat.
- Veiligheid
- Binnen Europa nog teveel meningsverschillen over vele verschillende onderwerpen in de verschillende landen.
- Ik heb er totaal geen vertrouwen in.
- Omdat gebleken is, dat het niet werkt als alle mensen niet gezamenlijk achter 1 grondwet staan.
- Omdat Turkije niet tot de EU hoort.
- De grote beslissingen worden toch in Brussel of bij de Europese Unie genomen, weinig als burger in te brengen, daarom weinig belangstelling, de beslissingen worden toch wel genomen.
- Nog niet in verdiept.
- Bepaalde landen hoeven van mij niet bij de Europese Unie.
- Omdat ik denk dat er toch iets gedaan moet worden in het groots. Je moet toch mee!
- Meer duidelijkheid in de Europese regelgeving. Daartoe kan een Europees grondwet een goede bijdrage leveren.
- Wij als Nederland zullen erop achteruitgaan tegenover de grotere landen.
- Ten opzichte van de werkloosheid zullen we banen verliezen aan het buitenland.
- Saamhorigheid van de Europese Unie. Bevorderlijk voor de samenwerking in de Europese Unie, tussen de landen zelf.
- Over een halve eeuw zal het niet meer werken. Dan zal het uiteenvallen, net zoals bij de Sovjet-Unie.
- zaken in Europa zijn dan beter geregeld en er is meer macht naar buiten.
- Nog niet voldoende informatie daarover gekregen.
- Ik wil eerst wel eens weten wat de gevolgen zijn voor Nederland. Ben zelf tegen toetreding van Turkije en Oostblok landen.
- Ik denk niet dat Europa voor ons gaat uitmaken wat er gaat gebeuren. Ik denk niet dat dat werkt, tenminste, niet bij de Nederlanders.
- Meer machtsblok vormen naar de rest van de wereld toe.
- Wilt zich nog meer informeren.
- Als Europa groter wordt dan is het beter dat er iets geregeld is, anders blijft het een loshangend geheel.
- Ik heb er weinig over te zeggen, het gebeurt toch wat er gebeuren moet.
- Nederland is erg vrij en dat wil ik graag zo houden.
- De bureaucratie wordt verminderd.
- Je moet uniformiteit creëren met andere gebieden.
- Hij komt er toch, dus beter positief bekijken.
- We worden eigenlijk gedwongen tot een Europees grondwet.
- Ik heb nog niet genoeg informatie erover.

- Ik ben er slecht over geïnformeerd.
- Als we willen samenwerken als eenheid moeten er ook algemene regels zijn voor heel europa.
- Weet er te weinig van.
- Historisch gezien horen wij allemaal bij elkaar. Het feit van de vrije markt vind ik heel belangrijk.
- Meer gelijkheid in Europa.
- Bepaalde wetten worden veranderd, door de verandering is het dan negatief voor Nederland, bijvoorbeeld het drugsbeleid.
- Beter vrije handel, iedereen wordt er beter van.
- Ik denk dat het goed is voor ons, we kunnen niet buiten elkaar in Europa, we zullen onze verhoudingen goed vast moeten leggen.
- Moet me er nog wat meer in verdiepen, dan pas kan ik een mening vormen.
- Meer wetten worden vastgelegd
- Meer instemming voor Nederland in Europa.
- Burger heeft straks nog veel minder te vertellen. Ik hoorde dat het een groot boek was met 400 bladzijdes met wetten, dat vind ik veel te groot, zeker als ik hoor dat dat nog niet alles is.
- Er is nog niet genoeg informatie over de grondwet zelf. Als het referendum niet bindend is dan zou ik tegen stemmen.
- Ik voel mij meer Europeaan dan Nederlander.
- Ieder lidstaat moet zijn eigen grondwet houden. De situatie is in de landen te verschillend om het met een grondwet te doen.
- er moeten toch regels zijn voor al die landen en dezelfde.
- Ik denk dat ieder land er van profiteert.
- Het is belangrijk dat het op hoger niveau wordt geregeld.
- Nederland niks meer in te brengen, tegenover het grote Europa en de buitenwereld.
- Aangezien we toch met Europa te maken hebben, kan je beter samen iets doen.
- Omdat ik voor ben dat het Europees parlement meer te zeggen krijgt.
- Ik denk dat het niet beter wordt voor Nederland. Ik denk dat we hier dan nog meer regels krijgen.
- Er wordt meer vastgelegd, niet vrijblijvend
- duidelijk laten zien hoe het in elkaar gaan zitten en laat politiek los staande organisatie hier na kijken en hun mening vormen over de grondwet en laten zien in hoeverre het democratie bevoordeelt.
- Makkelijker en sneller om tot besluiten te komen.
- Elk land moet zijn eigen grondwet behouden.
- "Samen sterk"
- Je moet met de massa mee, er is een ontwikkeling op gang gezet en die kun je niet terug draaien.
- Als je met elkaar afspraken maakt moet je ook uitbreiden. Anders heeft het ook geen zin dat je een groot geheel wil worden.
- Ze houden zich er toch niet aan.
- Andere landen hebben meer invloed op het samenstellen van de Europese grondwet.
- Dat bij het uitzetten van asielzoekers dit ook daadwerkelijk gebeurt en niet de ene keer wel en de andere keer niet.
- Europa wordt overschat.
- Als je ziet wat hier allemaal gebeurt. We verliezen nu al een deel van onze rechten. Dus dan wordt het hier helemaal een Islamitische toestand.
- Iedereen moet zich wel goed kunnen vinden onder de Europese grondwet.
- Nog niet zoveel over gehoord.
- Aangezien er verschillende landen zijn is het onmogelijk om algemene wetten en regels te schrijven.
- Ik interesseer me er niet over, ik weet er niets over.
- Ik heb me er iets te weinig in verdiept.
- Ik moet eerst mi laten informeren.

- Gelijke regeles hebben.
- Betere concurrentie met de rest van de wereld.
- Weet te weinig van de Grondwet.
- Gezamenlijke afspraken maken vind ik een goed idee.
- Minder onenigheid meer duidelijkheid.
- Ik ben bang dat wij als klein landje verzuipen in de zo verschillende belangen van landen.
- Een groter organisatie is veel gunstiger.
- Alle oegern dezelfde kant op.
- Ik weet niet wat het allemaal inhoud.
- ik ben bang dat er vanuit Brussel veel te veel bestuurd gaat worden.
- Het is belangrijker dat zulke dingen vast worden gelegd. En dat iedereen weet wat hij wel of niet mag doen.
- ik weet er te weinig vanaf.
- Er zijn nu bepaalde zaken waar ik het niet mee eens ben.
- Ik moet nog wat dingen op een rijtje zetten.
- Er is onvoldoende democratische controle.
- Ik vind het niet nodig. Het gaat nu ook goed.
- Nooit over nagedacht, denk een voorstander.
- Ik vermoed dat we een grotere markt moeten creëren om op te kunnen boksen tegen Amerika, Japan en China. We moeten dus meer eenheid vormen.
- Hangt er vanaf of de Nederlandse grondwet wordt vervangen door de Europese grondwet.
- Het bevordert het gemeenschappelijk belang
- Ik ben daar onvoldoende van op de hoogte.
- Kost teveel geld.
- Om dingen onderling te vergemakkelijken als daar ook nog een Europese vredesmacht te verkrijgen is.
- ik weet er nog te weinig van, heb er nog geen mening over.
- Het is goed voor de handel.
- Er moet iets vastgelegd worden en Europees gecontroleerd worden.
- Afspraken maakt het bindend. Voor elk land gelden er afspraken.
- Dan wordt alles een beetje centraler geregeld en is niet ieder land meer haantje de voorste.
- Europa moet zich toch verenigen Europa is 1!
- Economisch zou het met zijn allen op den duur beter kunnen gaan.
- Ik heb er te weinig informatie over.
- door de grondwet worden we meer een eenheid en een blok tenopzichten van de verenigde staten.
- Dan hebben alle staten zich aan de grondwet moeten houden. En dan kunnen ze daar niet meer onderuit. En ze kunnen zich er op beroepen als er iets fout gaat.
- We hebben nu een EU met honderd verschillende wetgevingen en ik hoop dat het dan ongeveer gelijk wordt.
- De ontwikkeling van de dynamische maatschappij wordt daardoor positief beïnvloed.
- Ik denk dat men zal er niet onderuit kunnen komen.
- Meer duidelijkheid in europa.
- Ik heb nog niet opgelet.
- Nederland is een klein land en ik denk dat het beter is als er meer invloeden van andere kanten wordt verkregen.
- Ik denk dat Nederland niet veel macht meer krijgt!
- Het is nodig voor een goed EU.
- Veel te veel verschillende belangen, waardoor ik niet volledig vertrouwen op de EU
- Je begint iets en dat moet je ook volledig afmaken. Dus nu we met Europa zijn begonnen moeten we er ook echt een heel Europa van maken anders blijven het eilandjes apart.
- Ik ben daar te weinig over geïnformeerd.

- Het vetorecht is slecht voor Europa. Het feit dat dat voor bepaalde gebieden vervalt is een goed punt.
- Ik ben er niet voor dat Europa een groot geheel wordt. Ik vind dat Nederland zelf moet doen , maar ik ben hierover niet goed geïnformeerd.
- Nederland moet zelf hun zaken regelen en niet het Europees parlement. Geen macht uit handen geven.
- nog niet echt over na gedacht.
- Als alles gelijk moet worden, moeten ze dat ook naleven: geen eigen regels.
- De hele Nederlandse politieke identiteit verdwijnt.
- Omdat ik vind dat het terrorisme en asielbeleid en heel Europa aangepakt mag worden.
- Pos.: Als reddingsmiddel dat nederland niet helemaal verdwijnt onder andere landen.
- Het is heel veel ambtenerij.
- Alle mensen moeten gelijke rechten hebben.
- Samenwerking is belangrijker. En dus moet landen met de zelfde culturele achtergrond samen werken.
- Ik verdiep me er niet zo in.
- De landen hebben teveel een eigen identiteit.
- Er moet iets veranderen.
- Ik heb mezelf er nog niet in verdiept.
- Ik zie mezelf meer als Europeaan dan als Nederlander.
- Kost Nederland alleen maar meer geld, en de grote landen hebben bij besluitvorming toch de macht in handen.
- Ik krijg te weinig informatie erover.
- Het worden toch meer woorden dan daden.
- meer gelijkheid; rechten voor inwoners, milieu e.d.
- Te weinig informatie.
- Ik ben niet voor 1 groot Europa.
- Samenwerken van de landen is voor de toekomst toch niet tegen te houden en het leidt tot minder bureaucratie.
- er zijn voor mij nog een hoop onduidelijkheden.
- Er komt niets van terecht.
- Ik heb er nog te weinig informatie over.
- Het is dan op Europees vlak beter geregeld en het leidt tot meer gelijkheid.
- Ik zou graag meer informatie willen hebbe over de bescherming over onze buiten grenzen, inperking vluchtelingen hulp, dat zou meer in die regio moeten gebeuren inplaats van hier.
- Er is toch geen weg terug.
- De Europese Unie is een vars.
- Omdat ik vind dat de Nederlandse identiteit veel te veel door Europa word opgeslokt, en dat de Nederlandse belangen ondergeschikt worden gemaakt aan de Europese, Nederlandse uiteindelijk haar identiteit verliest, want Frankrijk en Duitsland maken toch de dienst uit.
- Omdat ik mij niet verdiept heb erin.
- Voor alle zaken die in Europa spelen.
- Het zal goed zijn voor de economie.
- Het wordt veel te groot.
- De problemen worden zo niet opgelost, alleen in hun eigen straatje wel. De normale mensen mogen er onder leiden, ze beduvelen de zaak.
- Duidelijkheid over bevoegdheden.
- Voor de Europese Economie beter.
- De burgers hebben toch weinig te zeggen.
- Ik heb mezelf er nog niet echt in verdiept.
- Een te grote macht op een plek die veel te ver van de mensen afstaat. Te veel nationale

- bevoegdheden gaan naar een te grote internationale macht.
- Ik weet er niets van af.
 - Dat Nederland minder te zeggen krijgt in eigen land. Dat andere landen gaan bepalen wat er in Nederland gebeurt.
 - Een Unie van staten vind ik best, maar de regeling moet niet al te centraal worden van wetten en regels.
 - Omdat wij eenmaal besloten hebben om met Europa mee te gaan moet je hier ook voor zijn.
 - Ik ben voor een Europese Grondwet, dat vind ik heel belangrijk.
 - Ik heb me er nog niet voldoende in verdiept.
 - Er is toch al een EU, waarom dan ook niet de rechten en verplichtingen.
 - asielbeleid kan denk ik beter aangepakt worden als we dat met elkaar zouden regelen als een europa.
 - Landen verliezen hun eigen zelfstandigheid en indentiteit.
 - Ik heb er nog te weinig informatie over.
 - Dat heb je nodig om als Europa goed te kunnen functioneren.
 - Het massale. Moet landelijk blijven.
 - Ik verwacht dat grotere landen meer macht krijgen en kleiner landen minder macht.
 - Omdat ze daadkrachtiger worden
 - Ik heb me er nog nooit zo in verdiept.
 - Het is financieel aantrekkelijk.
 - Omdat als je in een verenigd europa leeft dat je ook een grondwet nodig hebt om te kunnen optreden.
 - Het is te veel gezeur.
 - Ik heb nog te weinig informatie.
 - Verbetering van rechten van de mens in andere Europese landen.
 - Economische verbetering
 - Te groot, waardoor andere landen kunnen bepalen wat er in ons land gebeurt.
 - Meer stabiliteit en een grotere unie. Meer veiligheid, stabiliteit e.d. omdat alle omringende landen aan dezelfde regels doen.
 - Tegenwoordig wordt en gebeurt alles meer internationaal. Verder is het belangrijk dat er over alles wat gebeurt belangrijke regels zijn. Tot slot, het internationaal werk zoeken lijkt me een belangrijk ding.
 - Het lijkt mij dat het overzichtelijker wordt, alle regels, als er een wet is wordt alles duidelijk is het geen bijelkaar geraapt zootje meer.
 - Voor de toekomst is de Europese grondwet noodzakelijk.
 - Pos.: Alle landen hetzelfde standpunt.
 - Een aantal verdragen kunnen dan weg, het wordt een stuk duidelijker.
 - Het is beter voor de daadkracht van Europa.
 - De verdragen worden vervangen en alles wordt op een officiële manier vastgelegd.
 - Zoals het nu is is het goed. Veranderingen zijn niet goed, want dan gaan er zich steeds meer mensen mee bemoeien.
 - Ik zie zowel voor- als nadelen.
 - Het wordt een te groot fenomeen.
 - Er zijn een aantal zaken die wuuropees beter geregeld worden zoals terrorisme.
 - Ik weet gewoon nog te weinig.
 - De lidstaten van de Europese Unie moeten dezelfde rechten en wetten hebben.
 - deze Europese integratie moet verder gaan.
 - Ik vind het belangrijker omdat het beleid op sommige punten zoals milieubeleid en terrorisme op elkaar afgestemd moeten zijn.
 - De procedures binnen de EU worden vereenvoudigd zodat er daadkrachtiger kan worden opgetreden.
 - Te groot verschil in Europese landen onderling

- Als we een europa willen zijn we dan ook een grondwet moeten hebben.
- Het begint een te groot en geldverslindend lichaam te worden.
- Meer gelijkheid.
- Europa kan gewoon nooit een worden.
- Meer mensen betekent meer meningen en dus moeilijker.
- Ik ben gewoon niet voor globalisering.
- Nederland wordt onderdeel van een groter geheel.
- Ik ben er tegen omdat ik er tot nu toe nog helemaal niks over weet.
- Ze zeggen dat ze het doen, maar het gebeurt toch niet.
- ik weet er nog te weinig van.
- Alle beetje helpen het is een stap in de goeie richting.
- Ik weet er nog te weinig vanaf.
- Als er een Eenheid moet komen, moeten er bepaalde regels gesteld worden.
- Ik ben tegen veranderingen.
- Eu heeft een grote economisch macht. dan de andere landen!
- wordt allemaal veel te groot. al die landen
- Vrijheid van Godsdienst.
- Nederland moet eerst haar eigen land op orde brengen net zoals vele andere landen en dan pas moeten ze daarover denken.
- Ik vind dat je het beter in Nederland kan houden.
- Ik weet er niet genoeg van het is een taak van de overheid om mensen te informeren want mensen moeten gaan stemmen en ze weten niet waar het over gaat.
- Ik heb nog geen duidelijk beeld van de veranderingen die het gaat brengen en denk daarom dat het geen goede ontwikkeling is.
- De regering doet het toch.
- Het wordt gelijk en er zijn dan overal dezelfde rechten.
- Omdat we toch maar een klein landje zijn en als onderdeel van een groter geheel kunnen we op deze wijze meeprofiteren.
- Elke verbetering en verandering is uiteindelijk geen verbetering.
- Ik denk dat ze het niet kunnen waarmaken.
- Ik verwacht dat het leidt toch slechtere salarissen in eigen land.
- Momenteel fifty fifty.
- We moeten hier in Nederland eerst onze eigen zaakjes regelen.
- Het wordt dan helemaal een zootje. Moslims nemen dan de overhand.
- Meer transparantie.
- Ik weet de inhoud nog niet precies en daardoor weet ik het nog niet.
- Betere samenwerking, het is onderling allemaal niet goed geregeld.
- het is belangrijk dat dat europa samen gaat werken, samne ben je sterk.
- Er worden zaken gedaan door Nederland die voor Nederland van belang zijn, maar niet voor de EU, ofwel het collectief belang.
- Ik weet er helemaal niks van, ik hoor er niks van.
- Ik weet niet of wij wel in te brengen zullen hebben omdat nederland zo klein is.
- Nederland zal zn identiteit verliezen.
- Ik vind dat het goed is dat er dingen duidelijk worden gezegd en geregeld wordt dat voor alle landen dingen hetzelfde zijn. Dat er dus duidelijkheid is.
- te weinig informatie
- Ik weet niet of het allemaal wel zo gaat komen, zoals zij dat beloven.
- De Nederlandse regering betekent niet veel meer.
- Als je als landen wilt samenwerken moet je dezelfde regels hanteren.

- Als de samenwerking goed gaat met EU, dan stem ik voor.
- Neg: Nederland moet zich aan regeltjes gaan houden die door het Europees parlement worden vastgesteld.
- Ik heb niet genoeg informatie

Welke actuele onderwerpen en thema's komen er bij u op wanneer u denkt aan de Europese Unie?

- Vrijheid van bewegen (pos.)
- Software-patenten.
- De Grondwet
- veiligheid.
- Terrorisme.
- Terroristen negatief.europese regelgeving.
- Teveel declaraties. Bush die op bezoek is geweest voor Europese Unie.
- Balkende die leiding heeft.
- meer betalen
- Over Rusland en de doodstraf weer invoeren.
- Vervoer (pos).
- Onder andere geldzaken en parlementaire business.
- Criminaliteit. Veiligheid. Zorg voor het milieu.
- Ontslag van een medewerker.
- Stemmen voor EU.
- Prijsafspraken. Openstellen grenzen.
- De boerenbedrijven in de Europese Unie. Te weinig werk in de Europese Unie.
- NEG.Europese Grondwet
neg: verdragen over handel en vervoer binnen de EU. Neg: groeiende werkloosheid door vrij-
geving van de grenzen en handel binnen de EU.
- Veiligheid, landbouw, milieu, subsidies, platteland.
- Verkiezingen van afgelopen zondag in Spanje.
- Wetgeving.
- Uitwisseling van arbeiders.
- Europese Grondwet; nog geen mening.
Het drugsbeleid; een universeel paspoort; de arbeidsplaatsen van mensen uit oost Europese
landen.
- De schandalen.
- NEG. Zorg. WAO.
- De wetgeving die plaats gaat vinden.
- benoeming Ely Smit (pos)
- Ruud Lubbers
- Vrede en veiligheid, asielzoekers en vluchtelingen
- Een gemeenschappelijk paspoort. Dat er een Europees rijbewijs ingevoerd wordt.
- Europa 1, politiek, economie en de rechten van de mens.
- helemaal niets.
- Subsidieregeling
- Helemaal niks.
- Privacy. Inburgering.
- Landbouw positief.
- wetgeving.

- Het aanbesteden.
- NEG: regels voor de boeren en industrie. NEG: het referendum
- Gezondheidszorg, vreemdelingenbeleid.
- Drugsbeleid, arbeid en integratie.
- Ik ervaar de Nederlandse inspraak en de kosten als negatief.
- Het economisch aspect, hoe de geldzaken bij de Europese bank worden geregeld wat betreft de euro e.d.
- Begrotingstekort van de verschillende lidstaten (neg), de arbeidsmarkt die met toetreding van nieuwe lidstaten ook voor die lidstaten open gaat (pos).
- Dienstregeling en de militaire inzet (Europees).
- Recessie -neutraal. Benoemingen-negatief.
- De Europese grondwet maar niet positief of negatief.
- Europees Grondwet (geen mening nog).
- Ik denk aan economie en politiek.
- Landbouw, veiligheid en de gemeenschappelijke belangen.
- Rookverbod in alle gelegenheden.
- Het uitbreiden van de EU (niet specifiek positief of negatief).
- Bush is net langs geweest in Brussel. Pos. Handel. Pos.
- De nieuwe lidstaten (soms pos/soms neg).
- verschillende wetten-positief.
- De activiteiten van Kroes.
- Europese grondwet-neutraal.
- In gemeenschappelijke samenwerking dingen te bereiken.
- Criminaliteit, bedrijven die een pakt vormen met elkaar open te stellen voor andere bedrijven om te laten zien hoe ze het doen.
- Integratie, Irak.
- Veiligheid en milieu.
- Financieringstekort van de landen.
- Strijd tegen terrorisme. Regeling van verkeerszaken op EEG verband. Verkeersboetes uit Europese landen worden naar Nederland doorgestuurd, tenzij men een groffe overtreding heeft ondergaan waar men ter plekke voor beboet wordt.
- Grenzen verleggen, dat Europa een geheel wordt.
- Verkiezingen, landbouwbeleid (pos.) en subsidies (pos).
- Het toetreden van andere landen.
- Inkomen. Werk. Ouderenzorg.
- Veiligheid en terrorisme.
- Problemen tussen de VS en Irak.
- Landbouwsubsidies (Pos).
- Veiligheid (pos.), Terrorismen (neg.)
- Vreemdelingenbeleid.
- De grenzen gaan open en er kunnen goedkope seizoensarbeiders binnenkomen. Rechten van de mens.
- Dat Lubbers uit Vn is gestapt.
- Midden-Oosten kwestie.
- Ruud Lubbers
- De vredesmacht.
- Afspraken die de minister van Justitie heeft gemaakt. Onderwijs.
- Europese regering.
- Terrorismen bestrijding (positief)
- neg: milieu, neg: veiligheid.
- Het voorstel dat er i.p.v. drie plaatsen in een plaats (Brussel) vergaderd wordt.
- Samenwerking.

- Veiligheid en het opbouwen van de economie.
- Openstellen grenzen. Polen in Nederland.
- Intergratiebeleid. Natuurbeheer. Het werkbeleid.
- werkgelegenheid
- Onduidelijkheid omtrent politiek en de Europese Unie.
- Hulp aan ontwikkelingslanden.
- Schandaal van Lubbers.
- Ik vind dat het een hoop geld kost.
De bureaucratie die ermee gepaard gaat (neg). Ik denk dat de landen hun zelfstandigheid kwijtraken (neg).
- Stemmen.
- Europese fondsen.
- Verkiezingen in verschillende landen die te maken hebben met de EU.
- Grotere bedrijven door kartelvorming (pos).
- Verhouding met de Verenigde Staten.
- Nederlandse regering die de publieke omroep niet zal ondersteunen.
- Politiek.
- Nelie Kroes
- De Tweede Kamer.
- Boarding op het vliegveld, het Schengenakkoord.
- Het gaat over de Europese grondwet en verder niet precies welke onederwerpen.
- De oorlog in Afghanistan en Irak (pos).
- Geldzaken.
- POS: er was iets met Spanje.
- Belastingen.
Pos: De vluchtelingen de vergoeding daar tegen over. Neg: Vergoeding van overheid naar de omroepen.
- pos: verkiezing
- Samenwerken van de Europese economie.
- De veiligheid
- Financiële eenheid (positief).
- Alle arme landen die er bij komen.
- Sociale wetgeving.
- Visserij beleid. Samenwerken rondom asielbeleid.
- Er komen verkiezingen.
- Eurocommissaris.
Europees hof van de rechten van de mens. De positieve uitkomst van het referendum over de Grondwet in Spanje.
- Lubbers neutraal.
Milieu, de uitstoot van gassen is boven Nederlanden veel hoger en moet aan bepaalde EU-normen voldoen.
- Samenwerking met de VS NEG
- 1 Europa
- Subsidie-aanvragen op industriebedrijven.
- Drugsbeleid. Corruptiepositie.
- De subsidies in Brussel.
- Geldverkwisting in Brussel.
Subsidies en smit Kroes. Te veel, betalen werknemers uit het buitenland halen (Polen) terwijl het hier stikt van de werklozen.
- Abstracte, intellectuele zaken.
- NATO
- Strijdkrachten (positief).

- De sociale verzekering, de veiligheid binnen Europa.
- Pos.: Economische ontwikkelingen.
- Nieuwe wetgeving om giftige stoffen tegengaan.
- Dat Spanje gestemd heeft.
- De positie van Neli Smit-Kroes. Het kost Nederland behoorlijk veel geld.
- Het rookbeleid.
- Stemrecht
- Bezoek Bush. De nieuwe commissaris gaat onderzoek doen naar de nieuwe Nederlandse omroep.
- Economische structuur, de wetgeving. Europese grondwet; neutraal dankzij de informatie die ik heb.
- Verdragen en belastingen.
- De verdiensten van de medewerkers van de EU. De verminderende invloed van Nederland.
- Zelfbeschikking van het land.
- Handhaving van de vrede, milieuaspecten, terrorismebestrijding.
- Neli Smit Kroes.
- Neg: het referendum
- De regelgeving van Europa over de 48-urige werkweek voor chauffeurs.
- Milieu, veiligheid, voeren van gezamenlijk beleid.
- Bush op bezoek.
- Subsidie op landbouw bijvoorbeeld (negatief)
- De financiën.
- Kyoto verdrag.
- Spanje heeft voorgestemd.
- Negatief: democratie. Negatief: sociale voorzieningen. Negatief: defensiebeleid. Negatief: te veel gebonden aan Amerika.
- Veiligheid Zorg/Onderwijs veel meer landelijk Economie
- Wetgevingen en een stukje samenleving.
- eenwording alle Europese a
- Onderlinge verdeeldheid tussen lidstaten binnen de EU.
- Dat Lubbers opstapt.
- Positief: de eenheid. Negatief: we zullen veel moeten opgeven.
- Europees beleid - positief. Europese grondwet-neutraal.
- Samenwerking in Europa in groot verband.
- pos:veiligheid,buitenland en binnenland beleid,wetgeving en industriële samenwerking.
- Nieuw beleid en regelgeving met betrekking tot verkeer.
- Europese richtlijnen voor boeren met mestbevuiling.
- Neg.Mogelijke eenwording
- Landbouw.
- Politiek.
- Vervallen van de landsgrenzen.
- Corruptie, graaicultuur binnen EU en zijn instellingen.
- Mededingen publieke omroep.
- Veel regelgeving wordt hetzelfde.
- Nellie Smit Kroes
- Subsidie regelingen.
- Het samenwerkingsverband en assiselsbeleid, en economische gebied en het milie
- Milieu (Kyoto-conferentie) NEG
- De zelfstandigheid van Nederland en het behoud van de eigen identiteit.
- Wetgeving, beperkingen van regels.
- Economie; landbouwbeleid, werkvoorziening

- Stemmen.
- Het Europees parlement.
- Gezondheidszorg.
- Lubbers.
- Het referendum over de Europese Grondwet (positief)
- Referendum.
- Landbouw, Vreemdelingenbeleid.
- eenwording en de economie.
- Neutraal: Software patenten. Negatief: Landbouwbedrijf.
- Landbouwbeleid.
- Verkiezing/stemmen.
- Bespreking over de VS en de VN in verband met de oorlog tegen Iran.
- Het referendum die wordt gehouden over de Europese grondwet
- Dat we van alle kanten voor de gek gehouden worden. Ze beloven van alles.
- Europa gaat beter samen met de Europese landen.
- Wet op de patenten van de software.
De problematiek vanuit de Europese Unie vredes machten sturen. En over Nederland wel of niet
- van volksraadpleging gebruik moet maken.
- Wij geven veel geld uit en andere landen profiteren daarvan.
- Irak.Natuur en visserij.
- 48-urige week voor chauffeurs.
- Vogel en habitatrichtlijn.
- pos:de eenheid van de staten.
- Subsidieregelingen binnen de agrarische sector vanuit de EU.
- Samenwerking op Navo-verband. De verdeling van de industrie. Het toerisme.
- Samenwerking (pos), veiligheid (pos), werkgelegenheid (neg).
- Samenwerking; toekomst economie
- Polen als arbeiders.
- Het openstellen van de grenzen en werkgelegenheid in het buitenland.
- landbouwposities
- Uitbreiding. Constitutie.
- Cyprus.
- Schulder nederlandse bank.
- Onderzoek naar Europese grondwet in Spanje.het referendum
- De heer Lubbers, dat alles europees geregeld wordt, dezelfde wetten en regels.
- Kunnen we daar geen bom op gooien?
- -Poolse arbeid, arbeidconcurrenten. -Milieu
- milieu, aanpak criminaliteit
- Samenwerking tussen landen.
- Het enorme papierwerk wat alles meebrengt.
- Geen grens meer. zowel pos. als neg.
- veiligheid, hoe moet het verder het Nederland.
- Geldverslindend project waarvan we de resultaten niet duidelijk zien.
- De samenwerking tussen de landen.
- Land en tuinbouw subsidies en werkgelegenheid.
- Landbouw. Visserij.
- Het referendum over Europese grondwet, landbouwsubsidies. gemengd pos.
- Concurrentie. Mededinging. Arbeid. Mobiliteit.
- Politieke zaken over het algemeen.
- Milieu.
- Dat alles bij elkaar komt.

- Veiligheid en werkgelegenheid.
- Mededinging mevrouw Kroes.
- Milieu (neg), waterbeheersing (niet pos/niet neg), de economische toestand (neg).
De integratie van buitenlanders. De prijzen voor de verschillen in de belastingtechnieken. Alco-
hol. Auto's.
- neg: softwarepatenten
- Gezondheidszorg.
- Positief: Defensieapparaat EU.
- Geld, economie en werkgelegenheid.
- Waterhuishouding.
- Landbouw, asielzoekers, daar denk ik aan. En het referendum.
- President Bush die lang is geweest.
- Behouden van eigen nationaliteit.
- Mededinging, criminaliteit en internationale handelsbetrokking.
- Defensie.
- Oorlog.
- Oorlog. Armoede.
- Het bestuur van de Europese unie.
- Regels en prijzen gelijk prikken en de zorg op een bepaald niveau krijgen in elk land.
- Referendum Europese wet.
In de grondwet wordt de basis gelegd tussen de Europese landen en er zullen basisafspraken
- gemaakt worden.
- Beleid Anti-rookbeleid
- De Europese grondwet; neutraal.
- Een bijeenkomst van alle Europese staatshoofden om over terrorisme bestrijding te praten,
- De Europese grondwet; neutraal.
- Europese Wetgeving.
- Samengaan van heel Europa.
- Financien.
- De veiligheid (anti-terrorisme) in Europa. In positieve sfeer de economische situatie.
- Negatief: Landbouw- subsidies en visquota en dergelijke.
- Nieuw Europees leider.
- Veel onduidelijkheden in de Europese Unie.
- Referendum over de grondwet.
- Vrede en leefklimaat.
- Pos: Centraal drugs en criminaliteitsbeleid.
- Hypotheek-af trek.
- Neg: werkgelegenheid.
- Begrotingsregels, buitenlandse politiek.
- Meer zeggenschap.
- Landbouw, economie en veiligheid.
- Het Europees parlement.
- Navo en fraude.
- Vrede.
- Neg: Integratie en regelgeving.
- Met het referendum, ik weet alleen niet waar het over gaat.
- De suiker.
- Veiligheid, financieel gebied, archaïsch gebied, gezondheid etc.
- Veiligheid op straat,
- Mensenrechten.
- Defensie.

- Ik denk aan de toetreding van verschillende landen.
- De Europese grondwet (nog Neutraal.)
We zijn met een groep bij elkaar, maar Duitsland, Engeland en Frankrijk willen het voor het
- zeggen hebben.
- NEG: inflatie
- De glasvezelwet.
- de handel vreemdelingenbeleid
- Pos: Referendum.
- Neg: Alle regels die via het Europees parlement worden ingevoerd.
- Visbeleid.
- Economie.
- De Europese Eenheid
- Het beleid in Nederland.
- Campagne stoppen met roken.
- De verkiezingen.
- Europese regelgeving.

Van wie denkt u dat dit referendum uit gaat?

- Het komt van de Europese Unie.
- Verenigde Staten of Frankrijk.
- De Europese gemeenschap.
- VN.
- Vanuit Brussel.
- Alle Europese landen bij elkaar.
- Nationale overheden.
- Verenigde naties.
- D66.
- Deelnemende lidstaten.
- De EU en Amerika.
- Door de Nederlandse overheid.
- Daar is speciaal een commissie voor opgericht in Nederland.
- Door de oppositie.
- Referendumcommissie.
- Politieke partij D66 kan ook Groen Links zijn.
- De Eurotop in Brussel.
- D '66.
- Ministerie van buitenlandse zaken.
- Door Amerika.
- Nederlandse overheid.
- Door twee mensen uit de tweede kamer.
- d66
- De leden die Nederland vertegenwoordigen in de Europese Unie.
- door de Nederlandse staat/overheid.
- Dat heeft Turkije bedacht, omdat die er nog niet bij hoort en er dan wel bij kan horen.
- Minister Zalm.
- Duitsland en Frankrijk.
- Er is een commissie aangesteld om het uit te voeren.

- Frankrijk.
- Europees Parlement
- Door Brussel
- Brussel
- De Nederlandse Commissie.
- Commissie in opdracht van de regering.
- D66.
- D66
- De Nederlandse staat..
- Engeland, Frankrijk en Duitsland.
- Nederlandse Overheid.
- Brussel.
- De Amerikanen.
- Amerika
- Door brussel.
- De gezamenlijke landen.
- De Europese Grondwet.
- De regeringspartijen.
- Brussel.
- D66.
- Het had iets te maken met de VVD.
- D66
- De politieke partijen in Nederland.

Om welke reden gaat u waarschijnlijk niet/ zeker niet stemmen?

- Tijdsgebrek, ik heb het druk.
- Voor mij is het allemaal 1 pot nat.
- Ik zit dan in Frankrijk.
- Wij als Nederlandse burgers hebben geen zeggenschap.
- Ze komen nooit tot een eenheid.
- Ik hou het liever wat kleiner.
- Ik heb het idee dat we bedonderd worden.
- Het heeft geen nut, ik voel me er ook niet bij betrokken.
Omdat ik van tevoren weet dat mijn stem niks uit haalt. Of ik nou voor of tegen stem. Ze gaan toch hun eigen gang.
- Ze doen uiteindelijk toch wat ze willen.
- Ik wet er te weinig vanaf
Omdat ik denk dat het niet uitmaakt wat de burger beslist, de Tweede Kamer doet wat hijzelf wil.
- Omdat het niet bindend is.
- Ik ben in die periode op vakantie.
- Je kan wel stemmen maar je word toch niet gehoord, eigenlijk zonde van m'n tijd.
- In de genoemde tijd ben ik in het buitenland.
- geen vertrouwen in de Europese Unie.
- Ik ben het met een aantal dingen niet eens. Bepaalde landen hoeven er van mij niet in.
- Wil politiek neutraal blijven.
- Omdat ik dat nog nooit gedaan heb, mijn man stemt altijd voor mij.

- ik weet te weinig van de inhoud van de grondwet en wat de gevolgen zullen zijn voor nederland.
- het is niet bindend.
- Ik heb het idee dat het nut heeft.
- Ik zie het nut er niet van in, dus ga ik niet stemmen.
- Het is niet voor alle landen hetzelfde, de andere landen zouden meer mogen en ons landje niet.
- Omdat ik Belg ben. Ik zal voor het Belgische Referendum stemmen.
- Ik heb er absoluut geen verstand van, ik laat het over aan mensen die er wel wat over weten.
- Het ontgaat me waarschijnlijk.
- Weinig vertrouwen in de Nederlandse regering.
Ik ben zwaar gehandicapt, zie het niet zitten om een wereldreis te gaan maken om een stem uit te brengen.
- Ben er niet.
- De beloftes worden toch niet nagekomen.
- Ik ben niet nationalistisch en de reden daarvoor is mijn geloof.
- Om dat ik denk dat het weinig invloed heeft.
- ben met vakantie, maar bij volmacht, zou ik tegen stemmen.
Ze praten over een Europa, maar ik denk dat de regels strenger zullen zijn voor Nederland dan voor andere landen.
- Ik ga niet stemmen omdat ik er weinig vertrouwen in heb.
- Ik ben er tegen, het wordt volgens mij allemaal een zootje.

Om welke reden weet u het nog niet of u gaat stemmen?

- Je hebt zelf weinig invloed op die zaken.
- Ik twijfel teveel.
- Ik wil nog meer en beter geïnformeerd worden.
- Ik weet er veel te weinig vanaf.
- Ik ben waarschijnlijk op vakantie.

Waar hangt uw uiteindelijke keuze vanaf om voor of tegen de Europese Grondwet te stemmen nog vanaf? Waardoor laat u uw oordeel beïnvloeden?

- Ik wil meer weten over het referendum, en weten of het voor de burgers voordelen heeft en niet voor de hoge pieten.
- Ik stem blanco, omdat ik tegen referenda ben.
- Ik moet mezelf eerst nog meer erop oriënteren.
- Hangt er vanaf welke landen er bij komen. Dit beïnvloedt mijn keuze negatief.
- Van mijn kinderen.
- Ik wil meer informatie over de gevolgen.
- Meer invloed in relatie tot andere landen.
- Van de argumenten van mijn politieke partij: PvdA en de overheid.
- Het hangt af van de informatie die ik in de tussentijdse periode nog krijg.
- Ik moet mij er eerst nog wat meer in verdiepen.
- Ik wil mij beter informeren voordat ik ga stemmen.
Dat alle landen van de EU hetzelfde beleid voeren, en dat je er echt wat aan hebt om erbij te horen.
- Informatie die ik de komende tijd in het nieuws is.

- Ik wil eerst weten wara het over gaat en wat het is.
- Alle informatie over dit onderwerp.
- De precieze inhoud, daar wil ik nog meer over lezen.
We moeten zelf als Nederlanders hard aan de slag om er het beste van te maken in Nederland.
- Er zijn al voldoende mensen in armoede hier.
- Door de inhoud, of ik het er mee eens ben wat er allemaal in staat.
- Door de plannen die er in eerst instantie op tafel komen.
- Ik vertrouw dit kabinet niet.
- eerst meer informatie.
- Dat hangt af van de voorlichting die nog gegeven wordt.
- De financiën, er wordt in gehakt en dat gaat dan naar de armere landen.
- Ik wil me er toch iets meer in verdiepen.
- Dat hangt ervan af of Turkije erbij komt of niet.
- Informatie.
- De informatie die ik nog krijg.
- Ik ga eerst even de samenvatting van 10 pagina's doorlezen. Kranten nalezen.
- Door de goede voorlichting, als die nog plaats zal vinden.
- De hoeveelheid informatie die ik krijg.
Duidelijke informatie, de nederlander moet zeer goed geïnformeerd worden voordat deze een gefundeerde keuze zal maken. Als dat niet gebeurt blijft het beeld van de regering en hun keuze voor zich zelf hangen.
- De manier waarop ze het brengen. En of de uitslag bindend zal zijn.
- Berichtgeving.
- Ik moet nog meer informatie omtrent dit onderwerp hebben.
- Meer informatie.
- Ik zou me er eerst in moeten verdiepen, daaruit zal blijken waar mijn mening naar gaat.
- Ik moet meer informatie hebben.
- Informatie die ik nog hoop te krijgen.
- Ik wil er eerst informatie over winnen.
- Het buitenland beleid tegenover ontwikkelingslanden.
- Ik moet nog wat dingen op een rijtje zetten.
- Het beleid rondom racisme en discriminatie.
- het voordeel wat Nederland er mee heeft en krijgt.
- Het gehalte aan democratische controle.
- Ik laat me eerst nog wat beter informeren.
- Ik wil er gewoon eerst iets meer over lezen.
- Of ik er nog wat meer informatie over krijg.
- Of er een leger komt.
Bijvoorbeeld multiculturele invloeden. Hoe worden de nederlanders niet meer gediscrimineerd.
- Hoeveel moet nederland opbrengen en wat krijgen we daar voor terug? Een kleinere portie?
- Ik wil de voordelen en de nadelen weten.
- De voor en nadelen van de grondwet. Ik neem aan dat ons wel een lijstje wordt toegestuurd.
Het zou duidelijker moeten worden wat de gevolgen zijn voor onze samenleving. We moeten niet gediceerd worden maar samenwerken met alle landen.
- Door de voor en nadelen te bespreken met mijn vriend die is maatschappij leraar.
- Door het asielbeleid, terrorisme en het landbouwbeleid.
- Ik ga het er met mensen over hebben.
- Hangt af van het boekje wat we krijgen samen met het stembiljet.
- Meer informatie, wat er gaat veranderen en dergelijke.
- Of Nederland het minste geld mag betalen aan de EU.
- Of nederland genoeg in de melk te brokkelen krijgt.

- Ik twijfel omdat ik niet zeker weet of ze al hun beloftes wel zullen nakomen.

Om welke reden bent u niet gaan stemmen bij de laatste verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 2004?

- Ik was ziek.
- Ik was vergeten een machtiging in te vullen zodat mijn man voor mij zou kunnen stemmen.
- Wegens werkzaamheden.
- Niet belangrijk genoeg.
- Hecjt weinig belang aan deze verkiezingen.
- Lig in het ziekenhuis.
- Wist niet eens dat het er was.
- Was het met bepaalde dingen niet eens.
- Vergeten.
- Ik heb geen oproepkaart gehad.
- Ik had er niks van meegekregen.
- Geen interesse.
- Ik stem nooit op internationaal niveau, alleen nationaal.
- Ik voel me er niet bij betrokken.
- Te weinig geïnformeerd.
- Ik vind het een wassen neus.
Omdat ik vind dat wij, als Nederland in de Europese Unie weinig in te brengen hebben, we zijn veel te volgzzaam. Duitsland en Frankrijk vind ik erg dominant, zij hebben veel meer invloed op de regelgeving in de Europese invloed. Ik denk dat dat invloed gaat krijgen op de kwaliteit van het leven in Nederland.
- Het maakt niet uit want ze doen toch maar wat ze willen.
- Ik was op vakantie.
- Ik was op vakantie.
- Weinig verstand van heb.
- Ik was het vergeten.
- Ik was ziek.
- Ik wist er te weinig van af om een fatsoenlijke keus te kunnen maken.
Ik zag het nut er niet van in. Ik had het idee dat het zo weinig hout zou snijden. Ze doen er
- weinig mee.
- Ik had geen zin.
- Het stemmen heeft geen positieve of negatieve gevolgen.
- Je kan wel stemmen maar doen toch wel wat ze willen.
- Niet gewend aan een Europa.
- Ik stem alleen om Nederlandse verkiezingen.
- Heb geen stemrecht.
- Kwam niet uit.
- Ik had het een toen een beetje gehad met het stemmen.
- Te weinig vertrouwen.
- Omstandigheden.
- Dat vond ik niet belangrijk.
- Niet op internationaal niveau.
- Omdat mijn man heeft gestemd voor mij.
- persoonlijke redenen.
- Te weinig voorlichting.

- geen interesse
- Ze kunnen mij niet goed duidelijk maken wat ze precies te doen, ik vind het belangrijker om alleen voor de landelijke politiek te stemmen.
- Na Pim Fortuyn heb ik niet meer gestemd.
- Ik vond het geen nut.
- Ik had er geen zin in.
- Was ziek
- Toen was ik op vakantie.
- met vakantie.
- Ik was het zat om zo vaak te stemmen, na de dood van Pim Fortuyn.
- Ik was op vakantie.
- te weinig informatie om een bewuste keuze te kunnen maken.
- Ik zie het niet zitten, dat stemmen.
- Omdat ik het niet belangrijk vond.
- Ik ben zwaar gehandicapt en de mogelijkheid om mij netjes naar het stembureau te brengen is niet gecreeert.
- Wij waren in het buitenland op vakantie en konden niet stemmen.
- Geen enkel vertrouwen in het Europees Parlement.
- Heeft mijn vrouw al gedaan.
- Ik was ziek, er werd heel moeilijk over gedaan om het te kunnen aanpassen.
- Vergeten.
- Ik wist het niet.
- Slecht weer.
- Het was te verwarrend op wie je nou moest stemmen.
- Ik was op vakantie en heb niemand gemachtigd.
- Geen zin.
- Om dat ik er te weinig vanaf weet en dan moet je niet gaan stemmen.
- Geen vertrouwen, ze beloven veel maar, er komt niet zoveel van.
- ik vond het helemaal niet interessant.
- Ik zie helemaal niets in Europa.
- Ik was toen ook op vakantie.
- Was ik op vakantie.
- vond het niet belangrijk genoeg
- Ik lag toen in het ziekenhuis.
- Ik heb toen niet gestemd in verband met familieomstandigheden.
- Was ziek.